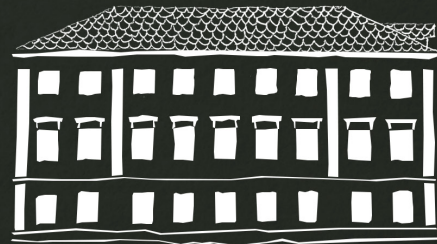

OSALLISTAVA TILASUUNNITTELU CASE VAMOS

TIIVISTELMÄ

SAVONIA-AMMATTIKORKEAKOULU

Kulttuuriala

Muotoilun koulutusohjelma AMK

Sisustusarkkitehtuuri ja kalustemuotoilu

OPINNÄYTEITYÖ

Tekijä: Pääkkönen Maiju

Työn nimi: Osallistava tilasuunnittelu - case Vamos

Sivumäärä: 103 + 8

Työn ohjaaja: Arkola Tarja

Opinnäytetyössä tehtiin nuoria osallistava tilasuunnittelu-projekti Kuopion Vamokselle. Lisäksi työssä tarkasteltiin sosiaalisen vahvistamisen ja yhteisötaiteen periaatteita. Tavoitteena oli selvittää, voisiko kyseisten periaatteiden kautta lähestyä osallistavaa tilasuunnittelu-projektia uudella tavalla niin, että tilojen käyttäjät saisivat onnistumisen kokemuksia suunnittelutyön ja tekemisen kautta sekä positiivisia kokemuksia yhteisön ja oman ympäristön hyväksi toimimisesta. Opinnäytetyössä pohdittiin myös, voisiko kyseistä työskentelyä kutsua ”yhteisömuotoiluksi” ja voisiko sen avulla tukea esimerkiksi syrjäytymisvaarassa olevia ihmisiä.

Opinnäytetyön projekti suoritettiin Kuopion Vamoksella ja siihen osallistui noin 20 nuorta sekä heidän ohjaajiaan. Projekti suoritettiin kahdessa osassa. Keväällä 2017 nuorten ryhmä suunnitteli ohjaajana toimivan muotoilija-opiskelijan opastamana toimitilojen viihtyvyyttä ja toimivuutta parantavia muutostöitä. Kesällä 2017 kaksi nuorten ryhmää toteutti haluaan suunnitelmia muotoilija-opiskelijan toimiessa heidän apunaan.

Vaikka Case-Vamos ei yltänyt kaikilta osin tavoitteisiinsa nuorten kokemusten osalta, osoitti opinnäytetyö muotoilun keinot mahdollisiksi tavoiksi toteuttaa sosiaalista vahvistamista. Yhteisötaiteeseen ja sosiaaliseen vahvistamiseen tutustuessa löydettiin useita tärkeitä yhtymäkohtia, jotka tukivat ajatusta case-Vamosen kaltaisen projektin hyödyllisyydestä yksilön ja yhteisön hyvinvoinnin parantamisessa tai puhuttaessa syrjäytymisen ehkäisystä. Lisäksi löydettiin jo tehtyjä projekteja, joissa muotoilun keinoja hyödyntämällä oli osallistettu nuoria ja lapsia onnistunein tuloksin. Yhteisömuotoilun käsitteen tarpeellisuuden selvitys jäi opinnäytetyössä avoimeksi ja sen koettiin vaativan lisää tehtyjä osallistavan muotoilun projekteja yhteisöjen parissa. Kuitenkin muotoilijan katsottiin voivan työllistyä tulevaisuudessa yhteisöjen parissa tehtävissä sosiaalisen vahvistamisen projekteissa tai hankkeissa.

ABSTRACT

SAVONIA UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Culture and Arts

Degree programme in design

Interior architecture and furniture design

THESIS

Author: Pääkkönen Maiju

Title of thesis: Participatory design - case Vamos

Pages: 103 + 8

Supervisor: Arkola Tarja

In the thesis, a participatory planning project was organized for young people in Vamos, Kuopio. In addition, the principles of social reinforcement and community art were studied. The aim was to find out whether through these principles, a participatory planning project could be approached in a way that users of the premises would gain success through planning and doing, as well as positive experiences of working for their own community and the environment. The thesis also considered whether this work could be called “community design” and could support people at risk of social exclusion, for example.

The thesis project was carried out in Vamos, Kuopio, and was attended by about 20 young people and their instructors. The project was carried out in two parts. In the spring of 2017, a group of young people made designs to improve the comfort and functionality of the premises with the help of designer student. In the summer of 2017, two groups of young people carried out their own plans designer student working with them.

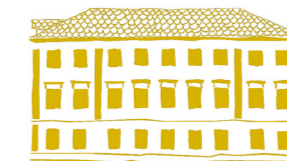
Although Case-Vamos did not fully achieve the goals of young people’s experiences, the thesis showed that designing could be a possible way to realize social empowerment. While discovering community art and social reinforcement, several important points were found that supported the idea of a case-like project in improving the well-being of the individual and the community, or in terms of preventing exclusion. In addition, projects have already been found where young people and children were involved in design projects with the help of successful results. The study of the necessity of the concept of community design was left open in the thesis and it was felt that it would require more projects of participatory design made by the communities. However, in the future, the designer was considered to be able to work in projects of social reinforcement made in communities.

Sisällys

1 Johdanto	2
1.1 Opinnäytetyön tavoitteet	3
1.2 Rajaus ja tutkimuskysymykset	5
1.3 Tutkimusmenetelmät ja tiedonhankintatavat	7
2 Opinnäytetyön kohde ja yhteisö	8
3 Sosiaalinen vahvistaminen ja yhteisötaide	12
3.1 Yhteisötaiteen määritelmä	16
3.2 Oppeja yhteisömuotoiluun	20
4 Prosessin kuvaus	24
4.1 Tehtävän esittely nuorille	25
4.2 Suunnittelun aloittaminen	26
4.3 Ideointi	28
4.3.1 Nuorten toiveet, tarpeet ja ideat	28
4.3.2 Ohjaajien kommentit	33
4.4 Valmiit suunnitelmat	45
4.5 Töiden valmistaminen	72
4.6 Valmis ja keskeneräinen lopputulos	76
4.7 Palaute nuorilta	84
5 Pohdinta	86
Kuvaluettelo	96
Lähteet	100
Liitteet	104
Liite 1 Tutkimuslupa -pyyntö	
Liite 2 Tiedote nuorille	
Liite 3 Suostumus tutkimukseen osallistumisesta	
Liite 4 Projektin arviointi ja palaute	

“**O**pinnäytetyössäni esittelen osallistavan tilasuunnittelu -projektin, jossa toimin ohjaajana tiloja käyttävien ihmisten suunnitellessa ja toteuttaessa omien toimitilojensa muutostyötä.”

-Maiju Pääkkönen

1 JOHDANTO

Opinnäytetyössäni esittelen osallistavan tilasuunnittelun -projektin, jossa toimin ohjaajana tiloja käyttävien ihmisten suunnittelussa ja toteuttaessa omien toimitilojensa muutostyötä. Case-projektina toimii Kuopion Vamoksen toimitilojen suunnittelu keväällä ja kesällä 2017.

Opinnäytetyön tarkoitus on saada kokemuksen kautta tietoa ja kokemusta työskentelytavasta, jossa työn suunnittelija ja toteuttaja on muotoilijan sijaan yhteisö tai osa sen jäsenistä. Yhdistän työssäni teemoja yhteisötaiteesta sekä sosiaalisesta vahvistamisesta. Ajatuksena on hyötyä molempien aiheiden periaatteista vieden niitä tilanteeseen, jossa muotoilija ohjaa yhteisön jäseniä suunnitteluprosessissa.

Projektin tavoitteena on tuottaa siihen osallistuville onnistumisen kokemuksia suunnittelutyön ja tekemisen kautta ja antaa positiivinen kokemus yhteisön ja oman ympäristön hyväksi toimimisesta.

Aihe kiinnostaa minua henkilökohtaisesti useasta syystä. Olen opiskellut aiemmin kansalaistoimintaa ja nuoriso-

työtä painottaen opintoja taide- ja kulttuurikasvatukseen. Näiden opintojen aikana syntyi ymmärrys sosiaalisen vahvistamisen merkityksestä nuorisotyössä sekä halu toimia ihmisten eteen kannustaen heitä toimimaan oman itsensä hyväksi.

Taide sen erilaisissa muodoissaan on henkilökohtainen voimavarani niin vastaanottajana kuin tekijänä. Yhteisöt ja niihin kuulumisen vuorostaan koen merkittävänä osana ihmisen elämää ja hyvinvointia.

Yhteisötaiteen sekä sosiaalisen vahvistamisen aiheet ovat laajoja, mutta haluan työlläni kuitenkin esittää niiden periaatteet niin hyvin kuin osaan ja koettaa saada yhdistettyä kaksi aihetta kolmanteen, muotoiluun.

Tarkastelen projektin myötä syntyneen kokemuksen kautta mahdollisuutta puhua jopa "yhteisömuotoilusta". Kyseistä käsitettä ei ole olemassa, mutta työni kokeilevan otteen myötä pyrin löytämään vastauksen tämän termin tarpeellisuudelle.

1.1. Työn tavoitteet

Ennen muotoilun opintojen aloittamista olen opiskellut kansalaistoimintaa ja nuorisotyötä Humanistisessa Ammattikorkeakoulussa. Lisäksi olen opiskellut huonekaluverhoilijan tutkinnon. Muotoiluopintojen ohessa olen työskennellyt verhoilija-yrittäjänä sekä Kuopion kaupungin nuorisopalveluilla lasten ja nuorten ohjaajana.

Kädentaidot sekä ryhmätoiminta ja sen ohjaaminen ovat aina olleet luonnollinen osa elämääni myös harrastustoiminnan puolella. Toiveeni mielekkästä opinnäytetyön ai-

heesta toteutui, kun minulle tarjottiin Vamokselta mahdollisuutta tehdä tilasuunnittelu -projekti, jossa voisin yhdistää aiempaa kokemus- ja koulutustaustaani.

Keskustelussa kuvallisten aineiden lehtorin Sirpa Miettisen kanssa kävi ilmi kiinnostukseni yhteisöllisyyteen ja sen yhdistämisestä muotoilijan työhön ja hän esitti ajatuksen yhteisömuotoilusta. Tavoitteeni on opinnäytetyön päätyttyä valmistua sekä työllistyä muotoilijaksi ja Sirpan kylvämän ajatuksen myötä olen alkanut pohtia, voisiko tässä uudessa käsitteessä olla pohjaa tulevaisuuden työllistymiselle? On olemassa paljon piilotyötä, jossa tämän kaltaisesta kokemuksesta on hyötyä, mutta jota ei välttämättä heti ajatella muotoilijan työnkuvaksi. Monialaisuus on valtti työnhaussa ja verkostoituminen eri aloille auttaa löytämään projektit tai synnyttämään niitä, kunhan ensin tunnistaa tarpeen.

4 Projektin toimeksiantajana toimi Kuopion Vamos, josta tuntemani työntekijä otti minuun yhteyttä talvella 2017 ja ehdotti heidän tulevien toimitilojen suunnittelua opinnäytetyöksi. Työntekijöiden keskuudessa oli herännyt ajatus nuorten osallistamisesta projektiin ja työhön kaivattiin vetäjää. Tavoitteena oli saada uusista toimitiloista toimivat ja viihtyisät.

Vamoksella on aiemmin toteutettu tilaratkaisuja paljon tee se itse -periaatteella. Tiedossani ei kuitenkaan ole, ovatko nuoret olleet ideoinnin takana vai enemmän tekijöinä. Minun tavoitteeni tässä työssä olisi antaa nuorille päävastuu sekä suunnittelusta että valmistuksesta ja oma roolini olisi enemmän taustalla prosessia eteenpäin viemässä esimerkiksi materiaaleja ja lupia selvittäen sekä auttaen heitä saamaan suunnitelmista toteutettavia. Haluaisin pystyä antamaan kaikille mahdollisuuden tuoda omat toiveet esille ja toteuttaa suunnitelmia omien voimavarojensa puitteissa.

Näin ollen nuori voisi kokeilemisen, löytämisen ja onnistumisen kautta saada mahdollisesti vahvistusta positiiviseen minäkuvaan. Työskentelyn täytyisi kulkea heidän ehdoiltaan ja lopputuotosta tärkeämpää tulisi olla itse matkan.

1.2. Rajaus ja tutkimuskysymykset

Opinnäytetyön tutkimuksellisessa osuudessa tulen tarkastelemaan yhteisötaidetta ja koetan löytää sieltä mahdollisia yhtäläisyyksiä ajatukseeni yhteisömuotoilusta. Lisäksi etsin tietoa sosiaalisesta vahvistamisesta ja pyrin tiivistämään sen merkityksen löytääkseni vahvistusta ajatukselleni tämän teeman huomioimisen tärkeydestä, kun työskennellään esimerkiksi omaa tietään pohtivien tai jopa syrjäytymisvaarassa olevien nuorten kanssa oman alan projektissa. Tavoitteeni on tehdä ytimekäs selvitys molemmista aiheista, niin että minä itse ja lukijakin pystyy sen perusteella ymmärtämään käsitteet. Selvityksen myötä pystyn pohtimaan mitä hyötyjä tai muita huomioita nousee esille vertaillen tehtyyn projektiin Vamoksella.

Tulen työssäni kuvaamaan tiivistetysti Vamoksen tilasuunnittelu-projektin siten kuin se eteni, jotta lukija saa käsityksen työskentelyn etenemisestä. Työn kuvaamisen yhteydessä teen pieniä pohdintoja siihen, miten koen vastaan tulleiden onnistumisten ja hankaluuksien vaikutukset. Tulen kertomaan nuorista yleisellä tasolla isona ryhmänä ja pienryhmissä. Käsitelen nuoria yksilöinä heidän tekemien suunnitelmien ja töiden kautta, mutta en mainitse kenenkään nimiä tai julkaise kenenkään kuvaa.

Opinnäytetyöni punaisena lankana kulkevat asettamani "tutkimuskysymykset". Työlläni haen vastausta kysymyk-

seen “Mitä yhteisömuotoilu voisi olla?”. Esimerkkinä toimiva projekti antaa siihen osaltaan vastauksia kun pohdin “Miten yhteisömuotoilua voitaisiin hyödyntää - case Vamos.”. Pidän tärkeänä myös tarkastella omaa kehitystäni koettaen vastata kysymykseen ”Miten kehityksen projektin aikana?”.

Opinnäytetyössä keskeisiä käsitteitä ovat:

YHTEISÖTAIDE: Melko yleistäen voidaan sanoa, että yhteisötaide on yhteisön lähtökohdista kumpuavaa, heidän tarpeitaan kuuntelevaa ja sitä tehdään vuorovaikutuksessa taiteilijan ja teoksen osallistuvien yhteisön jäsenten välillä. Määritelmään vaikuttaa se, kuka yhteisötaidetta tekee, millainen yhteisö on kyseessä ja mikä on tehtävä taideteos. (Koneen Säätö, 2018)

6

SOSIAALINEN VAHVISTAMINEN: Sosiaalisesta vahvistamisesta puhuttaessa tarkoitetaan yleensä toimia, joilla tuetaan esimerkiksi nuoria tilanteessa, jossa he ovat vaarassa syrjäytyä koulutuksesta tai työelämästä. Sosiaalisella vahvistamisella koetetaan saada nuoren luottamusta palautettua ja kiinnitettyä hänet takaisin yhteisöön. Prosessin myötä nuoren toimintakyky kohoaa ja vastuunkanto yhteisössä luo oppimisen oivalluksia sekä lisää merkityksellisyyden tunnetta ja itseluottamusta. (Valtakunnallinen työpajajayhdistys, 2016)

1.3. Tutkimusmenetelmät ja tiedonhankintatavat

Käytän tutkivan osuuden lähteinä yhteisötaiteen sekä sosiaalisen vahvistamisen tutkimuksien raportointeja, artikkelikokoelmia ja uutisointeja. Pääosa lähteistä on peräisin netistä, jonne tuorein tieto nykyään päivitetään.

Havainnollistan Vamoksen projektia kuvien avulla sekä erityisesti projektin aikana nuorten ja heidän ohjaajien tekemien sekä itse heidän kanssa keskustelujen pohjalta tekemiäni muistiinpanojen avulla. Esitän näitä muistiinpanoja osittain suoraan sellaisina kuin ne on kirjattu muistiinpanoihin esimerkiksi luetteloiden muodossa, jolloin lukija saa hyvän kuvan projektin etenemisestä nuorten ja ohjaajien näkökulmasta.

Vamoksen projektiin osallistuneiden nuorten ja ohjaajien ajatusten keräämiseen käytän pääosin tähän työskentelytapaan sopivaa teemahaastattelua, jota suoritin pitkin projektin etenemistä. Lisäksi tulen tekemään heille loma-kekselytyön päättyessä saadakseni myös nimettömänä annettua palautetta ja kokemuksia.

7

2 OPINNÄYTETYÖN KOHDE JA YHTEISÖ

Vamos on pääasiassa 16-29 -vuotiaille suunnattua maksutonta toimintaa ja ohjausta, jonka tarkoituksena on auttaa nuorta pääsemään kiinni koulu- sekä työelämään. Vamoksen taustaorganisaationa toimii Helsingin Diakonissalaitos ja toimintaa on kahdeksalla suurella paikkakunnalla Suomessa. Kuopiossa Vamos työskentelee yksilövalmennuksen, oppilaitostyön, urapalveluiden, maahanmuuttajatyön ja taloustaitojen parissa. (Vamos Kuopio)

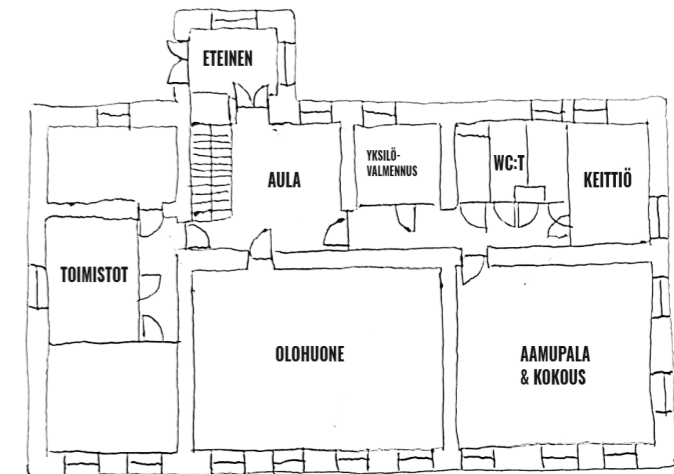
Vamos oli muuttanut talven 2016 - 2017 aikana pois entisistä toimitiloistaan sisäilmaongelmien vuoksi ensin väistötiloihin ja myöhemmin uusiin toimitiloihin Kuopion Piispanpuiston laidalle. Muuton yhteydessä osa aiemmin käytössä olleista huonekaluista poistettiin käytöstä niihin mahdollisesti tarttuneiden homeiden vuoksi.

Uudet tilat löytyivät kulttuurihistoriallisesti merkittävän talon ensimmäisestä kerroksesta osoitteesta Sepänkatu 9. Alun perin kaksikerroksisen empirehenkisen kivitalon rakennutti asuinrakennukseksi maanmittari Rehnström ja se valmistui vuonna 1852. Talo toimi alkuun pääasiassa asuinrakennuksena, mutta sen ohessa myös esimerkiksi maanmittaustoimistona, Kuopion museota edeltävän koekelman esittelytiloina sekä puusepän liiketiloina. 1922 talo myytiin Karjatalousopiston toimitiloiksi, joka toimi niissä

yli kuusikymmentä vuotta. Sotavuosien aikaan talo oli Puolustusvoimien sairaalakäytössä. Vuonna 1988-89 rakennus palautettiin alkuperäiseen käyttöönsä maanmittaustoimiston virastorakennukseksi. Talossa on vuosikymmenien saatossa tehty lukuisia muutoksia ja sitä on korotettu yhdellä kerroksella 1920-luvun alussa.

Talon ulkoasu on suojeltu. Sisätiloista parhaiten vanhaa ilmettä henkivät porrashuoneet sekä suuret salitilat. Muilta osin sisätilat ovat 1980-luvun peruskorjauksen jäljiltä muokattu toimistokäyttöön. (Martikainen ja Puurunen, 2014)

Alakerran tilat sisältävät eteisen, aulan, kaksi isoa huonetta, keittiön sekä kolme toimistohuonetta (Kuva 1, s. 13). Tilojen tarkoitus on olla informatiiviset ja ryhmätoimintaan soveltuvat.

Kuva 1: Vamoksen tilojen pohjapiirros. (Pääkkönen 2019.)

Seinillä on ilmoitustauluja eri teemoihin jaoteltuina ja pöydiltä voi poimia mukaan esitteitä esimerkiksi Kelan tukiin tai koulutukseen liittyen. Hyllyissä on pelejä, kyniä, pappeja ja maaleja. Seinillä on lisäksi kulloisellekin ryhmälle ominaisia tuotoksia: yhdessä laadittuja koonteja läpikäydystä aiheista sekä ryhmäläisten tekemiä maalauksia.

Vamokselle voi hakeutua itsenäisesti tai jonkun ohjaamana, kun huomataan nuoren riskin syrjäytyä. Hakeutua voi monesta erilaisesta syystä, kuten elämän- tai taloudenhallinnan ongelmissa, koulu- tai työpaikan löytymisen vaikeuksissa tai tunteesta että kaipaa tukea arjessa. Tullessaan Vamokselle nuori saa oman ohjaajan, joka tukee häntä henkilökohtaisten haasteiden ratkaisemisessa ja ohjaa tarvittaessa eteenpäin muihin palveluihin. Tavoitteena on saada ensin nuoren arjen perusasiat kuntoon ja sitä kautta voimia jatkaa koulu- ja työelämään. (Vamos Kuopio)

Opinnäytetyön kohderyhmänä olivat pääasiassa Vamoksen nuoret. Työ kosketti jonkin verran myös ohjaajia. Nuoria oli mukana projektissa yhteensä noin kaksikymmentä kevään ja kesän aikana. Osallistuminen oli heille vapaaehtoista, kuten Vamoksen toiminta muutenkin.

Ohjaajat kertoivat, että nuorilla oli erilaisia haasteita joiden vuoksi toisinaan joku saattaisi haluta lähteä kesken päivän tai ainakin haluta vetäytyä omiin oloihin hetkeksi. Nuorten toimintakyky oli vaihteleva, toisilla vahvempi kun taas toiset kaipasivat enemmän ohjausta ja kannustusta edetäkseen työssä muiden mukana. Jaksaminen vaihteli myös eri päivien välillä.

En haastatellut nuoria heidän Vamoksella olemisen syistä tai heidän jaksamisen tasosta projektin alkaessa, koska minulla ei ollut siihen tutkimuslupaa. En kokenut sitä

myöskään välttämättömäksi aiheeni puolesta. Suunnittelun lomassa keskustelin heidän kanssaan monenlaisista asioista saadakseni heidät tutustumaan ja luottamaan minuun ja oppiakseni tuntemaan heitä.

Tuntemalla heitä hieman opin aistimaan heidän tapansa suhtautua esimerkiksi omaan työskentelyyn, jonka pohjalta pystyin auttamaan ja kannustamaan paremmin tarpeen vaatiessa.

Halusin antaa nuorille mahdollisuuden käyttää ja kasvattaa heidän omaa luovuuttaan ja ongelmanratkaisutaitoaan antaen tukea aina silloin kun sitä kysyttiin tai tilanteessa, että työ oli pysähtynyt.

3 SOSIAALINEN VAHVISTAMINEN JA YHTEISÖTAIDE

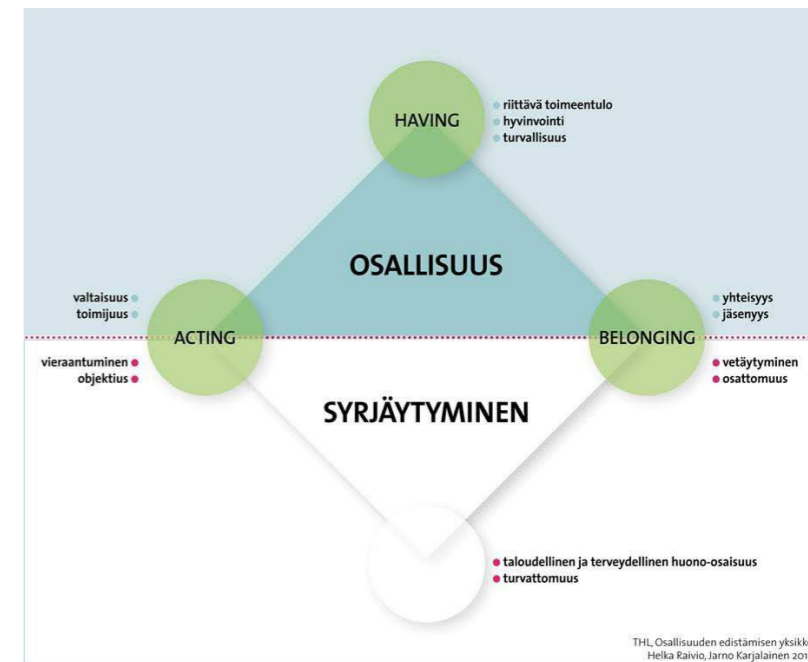

Syrjäytyminen on vakava aihe yksilön inhimillisen hyvinvoinnin sekä yhteiskunnan näkökulmasta. Yhteiskunnalle syrjäytymisen on arvioitu aiheuttavan jopa 370 000 euron kulut henkilön elinaikana, mikäli hän jää koulutuksessa ainoastaan peruskoulun varaan. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, 2018) Aiheesta on onneksi uutisoitu lähiaikoina positiivisissa merkeissä, kun vuoden 2015 tehdyn OECD-maiden koulutusvertailun jälkeen käynnistettyjen toimien avulla on syrjäytymisuhassa olevien nuorten määrään tullut laskua. Helsingin Sanomien artikkelin mukaan tällaisia työn ja koulutuksen ulkopuolella olevia nuoria on tällä hetkellä arviolta noin 38 000 kun luku vuonna 2015 oli 14 000 henkeä suurempi. (Helsingin Sanomat, 2019)

Oheinen kuva (Kuva 2, s. 17) kertoo sosiaalisen osallisuuden merkityksestä henkilön elämässä. Kuvan mukaan ihmisellä pitää olla riittävät aineelliset resurssit, hänen pitää olla toimijana omaa elämää koskevassa päätöksenteossa ja hänellä pitää olla sosiaalisesti merkityksellisiä suhteita. Osallisuuden vastaparina on syrjäytyminen ja kun joku osallisuuden kolmion osa-alueista kärsii, vahvistuu henkilön riski syrjäytyä. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, 2018) Syrjäytymiseen uhkaan voivat vaikuttaa monet tekijät jo varhaisesta lapsuudesta lähtien. Joskus voidaan puhua huono-osaisuuden ylisukupolvillisuudesta, jossa perheen

kokemat hyvinvoinnin ongelmat siirtyvät lapselle aiheuttaen myöhemmin huono-osaisuutta useilla eri elämän osa-alueille. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, 2016)

Myös ihmisen eriytyminen perheestään tai luonnollisesta sosiaalisesta ympäristöstään voi johtaa tilanteeseen, jossa haetaan näille korviketta päihteistä tai muusta normien vastaisesta käytöksestä. Syrjäytymisen taustalla on yleensä useiden ongelmien kasautuminen eri elämän osa-alueilla, joka voi johtaa esimerkiksi koulutuksen keskeytymiseen. (Mehtonen, 2011, s. 19) Osalla näistä nuorista on riski jumiutua tilanteeseen vuosiksi mikä kasvattaa riskiä huono-osaisuuden kasvuun usealla eri hyvinvoinnin osa-alueella. Huono-osaisuuden kasautuminen näkyy

Kuva 2. Osallisuus syrjäytymisen vastaparina. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, 2018)

myös terveydentilan huonontumisena, johon tulisi myös kiinnittää paremmin huomiota koulutus- ja työllisyystilanteen parantamisen lisäksi. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, 2015).

Kuvassa 3 (Kuva 3, s. 18) on kuvattu syitä, jotka voivat johtaa syrjäytymiseen ja miten tähän haasteeseen vastaa sosiaalinen vahvistaminen.

Sosiaalinen vahvistaminen on nuorisolaissa määritelty toimenpiteiksi, joilla ehkäistään nuorten syrjäytymistä sekä parannetaan elämäntaitoja. Se miten näitä toimia käytännössä tehdään jää kuntien päätettäväksi ja mahdollistaa työn monimuotoisuuden sen mukaan, mikä on kulloisellekin ajalle tai ilmiölle sopiva toimintatapa. (Mehtonen 2011, 17)

14

Kuva 3. Ongelmat nuorten sosiaalisessa toimintakyvyssä. Ilmiö, ilmiön kehittyminen ja sosiaalisen vahvistamisen "toimintalogiikka". (Kuure 2015, 25)

Käytännössä sosiaalista vahvistamista toteutetaan monen eri tahon toimesta valtion, kuntien, yritysten, yhdistysten ja kansalaisjärjestöjen kautta. Sosiaalista vahvistamista tekevät niin sosiaali- ja opetusalan ammattilaiset kuin vapaaehtoiset toimijat. On pitkäjänteistä perustoimintaa nuorten parissa ja erilaisia hankkeita, joiden kautta keskitytään tiettyyn ryhmään ja haasteeseen.

Sosiaalinen vahvistaminen voi olla ennaltaehkäisevää työtä, varhaista puuttumista tai toimintaa, jolla koetetaan väliintulon kautta puuttua kohderyhmän elämäntilanteeseen. Käytännössä se voi tarkoittaa eri toimijoiden yhdistymistä moniammatillisen ohjauksen antamiseksi. (Mehtonen 2018, 13) Tällaisia ns. yhden luukun toimijoita ovat mm. erilaiset ohjaamot, joita hallitus on perustanut Suomeen yli 60 kappaletta vuoden 2015 jälkeen (Savon sanomat, 2019).

Vastaavaa matalan kynnyksen ohjausta ja neuvontaa tarjoaa myös Kuopion Vamos. Vamoksella on samalla kerralla tavoitettavissa sosiaalityöntekijä, kuntoutus- sekä opinto-ohjaaja, Kela ja asumisneuvoja. (Vamos Kuopio)

15

Nuorisolaissa määriteltyä sosiaalista vahvistamista tarjoaa myös monelle tuttu kunnallinen nuorisotyö. Erityisesti etsivä nuorisotyö keskittyy kartoittamaan ns. tipahtamisvaarassa olevia nuoria esimerkiksi jalkautumalla viikonloppuisin kaupungille nuorten pariin, luoden heihin luottamuksellista kontaktia ja siten oman työskentelynsä kautta koettavat auttaa ja ohjata nuoria eteenpäin elämäntilanteeseen tukeviin valintoihin. Tukea elämäntilanteen korjaamiseen tarjotaan myös kuntouttavan työtoiminnan kautta erilaisten työpajojen ja harjoittelujen avulla.

Sosiaalinen vahvistaminen ammatillisesti ja myös henkilökohtaisina ominaisuuksina vaatii tekijältään emotionaalista

ammattitaitoa (Lundbom ja Herranen 2011, 8) sekä kohtaamisen, kuuntelemisen, keskustelemisen ja kysymisen taitoja. Näiden lisäksi on ymmärrettävä laajempi kokonaisuus ja olosuhteet, joissa työtä tehdään yksilöiden ja yhteisöjen kanssa. (Lundbom & Herranen 2011, 11) Koen tärkeäksi ymmärtää opinnäytetyössäni sosiaalisen vahvistamisen periaatteet, sillä se on Vamoksen toiminnan ydintä ja koska projekti tehdään nuorten parissa, joilla on sosiaaliselle vahvistumiselle todennäköinen tarve. Ymmärryksen lisääntyessä osaan toimia nuorten parissa paremmin heidän hyväkseen.

3.1 Yhteisötaiteen määritelmä

Yhteisötaiteen määritelmän ytimessä on yhteisön ja taiteilijan vuorovaikutus. Lähtökohtana on yhteisön tarpeet ja asettamat ehdot taiteen tekemiselle. (Yhteisötaideverkko materiaali, 2008) Lisäksi, prosessinomaisuus ja sitoutuneisuus ovat yleisesti tunnustettuja ja keskeisiä yhteisötaiteen kriteereitä (Ropponen-Lunnas, 2013). Marika Sarha kuvaa yhteisö- ja ympäristötaidetta yhdistäneen Elämää käsillä -projektin oppaassa näin:

“Ympäristö- ja yhteisötaide lähtevät liikkeelle tekijöiden omista tavoista luoda uutta. Ne antavat tekijöille uusia kokemuksia ja välineitä vaikuttaa omaan elämäänsä ja elinympäristöönsä taiteen keinoin. Ympäristö- ja yhteisötaide merkitsevät yhdessä olemista, kokemista ja jakamista. Ne mahdollistavat voimaantumisen, itsetunnon ja identiteetin rakentumisen sekä toimintakyvyn lisääntymisen.” (Sarha 2017, 5)

Aiemmin yhteisötaiteessa 1970- luvulta 1990-luvun alkuun vallitsi pyrkimys hallittuun esteettiseen muotoon ja rakenteeseen, jossa taiteilija pitää teoksen lankoja vahvas-

ti käsissään varmistaakseen laadukkaan lopputuloksen. 2000-luvun myötä suunta on muuttunut vuorovaikutusta korostavaksi ja fyysisten teosten sijaan keskiöön on noussut teosten toiminnallisuus, jolloin itse lopputulos saattaa olla esimerkiksi tallenteita keskusteluista ja valokuvia keskustelutilanteista. (Kantonen 2007, 62-63)

Pirjo Ropponen-Lunnas (2013) on tutkinut taiteilijoiden kokemuksia yhteisötaiteen parissa työskentelystä. Hänen tekemän tutkimuksen perusteella yhteisötaiteen ideaalit voitaisiin taiteilijoiden näkökulmasta jaotella näin:

1. vuorovaikutuksen edistäminen, yhdessä tekeminen ja oppiminen
2. kokemuksellisuus, havahduttaminen
3. ihmisten sosiaaliseen ja fyysiseen ympäristöön sekä yhteiskunnan rakenteisiin vaikuttaminen
4. taiteen saavutettavuus
5. taidemaailman ja instituutioiden kritiikki

Ropponen-Lunnaan mukaan yhteisötaide on saanut vakiinaistettua asemansa suomalaisessa kulttuurikentässä ja siitä on tullut osa kulttuuripolitiikan ja hyvinvointiyhteiskunnan retoriikkaa, taiteilijoiden toimintaa ja työllistämispolitiikkaa. Taide nähdään osana ihmisen hyvinvointia sekä elävää kaupunkiympäristöä ja siksi sitä edistetään erilaisin julkisen rahoituksen menetelmin. Tällöin taiteen tulee usein vaikuttaa laajoihin ihmisryhmiin. Yhteisötaiteen avulla voidaan koettaa saavuttaa erilaisia tavoitteita. Sen koetaan sopivan hyvin esimerkiksi maahanmuuttajien ja syrjäytymisuhassa olevien nuorten parissa toteutettavaksi, koska näiden parissa mahdollisesti aikaan saaduilla voimaantumisen kokemuksilla on positiivista merkitystä yksilön kannalta. Toisaalta pitää varoa, että tämän kaltaisten ryhmien kanssa ei eksytä holhoamisen polulle tai päädytä leimaamaan ihmisryhmiä. (Ropponen-Lunnas, 2013)

Yhteisötaide on yksi käsite muiden joukossa, jotka kuvaavat taiteilijan tekemää teosta jonkun ihmisjoukon parissa. Käsitteitä on useita, koska jokainen taiteilija ja tehty projekti tuottavat hieman erilaisen näkökulman. Yhteisötaiteesta käytettävät käsitteet ovat tulleet Suomeen pääasiassa Yhdysvalloista. Tällaisia ovat mm. *osallistava taide* (engl. *participatory art*), *sosiaalisesti sitoutunut taide* (engl. *socially engaged art*), *dialoginen taide* (engl. *dialogical art*) sekä *vuorovaikutuksellinen taide* (engl. *relational art*). Lisäksi on muita taiteilijoiden itse nimeämiä tapoja lähestyä aihetta. Käytettävä termi riippuu taiteilijan omasta näkemyksestä, tehtävän projektin luonteesta ja suhteesta taiteilijan tai taiteilijoiden sekä yhteisön välillä. (Roponen-Lunnas 2013).

Suomessa tunnetuin nimeämistapa lienee kuitenkin “yhteisötaide”, englanniksi “*community art*” (Tieteen termipankki). Yhteisötaiteessa kohtaa kaksi kaksikielistä käsitettä, yhteisö ja taide, joista molemmat ovat laajoja ja joiden merkitys muuttuu sen mukaan missä yhteydessä niitä käytetään. Kummastakaan ei voi antaa tyhjää selitystä, paremminkin vain suuntaviivoja. Molemmat ovat kuitenkin ihmisille tuttuja termejä, joihin ovat sidoksissa ympäröivä kulttuuri sekä jokaisen henkilökohtaiset kokemukset.

Käsitteitä ei ole tarpeellista selittää auki liian tarkasti, mutta niitä voi tarkastella myös ideaalien kautta. Heikki Lehtosen kirjaa “Yhteisö” referoivassa artikkelissa yhteisön ideaaleja näin: ihmiset liittyvät yhteen ja ryhtyvät yhteistoimintaan elinehtojen parantamiseksi jolloin päätösvalta yhteisistä asioista on heillä itsellään sillä oikeutuksella, jonka yhteisöön kuulumisen heille myöntää. Yhteisössä toimimisen ehtoiksi hän mainitsee toiminnassa olemisen vapaaehtoisuuden, demokraattisuuden ja tasa-arvon sekä sen, että kaikki yhteisön jäsenet hyväksyvät yhteiset tavoitteet. (Lehtonen, 1990) Moni ihminen varmasti tunnistaa nämä

ideaalit toiminnassaan omissa yhteisöissään, vaikka ne eivät aina toteutuisi.

Yhteisön määrittelyn rinnalla taiteen määrittely tuntuu liki mahdottomalta. Toisaalta, onko siihen edes tarvetta? Taiteen edistämiskeskuksen artikkelissa kirjoittaja Pia Rantala-Korhonen mainitsee aiheen olevan luonteeltaan enemmän filosofinen ja siten taiteen lukuisat määrittely-yritykset tuottavat lisää ymmärrystä asiaan kuitenkin sitä selkeästi ratkaisematta. Voidaan myös katsoa, että määrittelyn ratkaiseminen on myös tarpeellista, koska taide koetaan vapaaksi vangitsevista kaavoista ja sen pitää antaa elää kulttuurissa, paikassa, ajassa ja meidän kokemusmaailmoissamme. (Rantala-Korhonen 2018)

Samalla tavalla kuin taide on kokijansa määrittelemää mielestäni yhteisön määrittely on sidoksissa ympäröivään kulttuuriin ja erityisesti ihmisen omaan kokemukseen kuuluvuudesta johonkin. Yhteenkuuluvuuden tunteen yhdistäessä ihmisiä syntyy yhteisöjä.

Käytän yhteisötaide-käsitettä, koska näen yhteisön tärkeänä osana Vamoksen projektia. Osallistava taide tai tapauksessani “osallistava muotoilu” kuvastaisi tehtyä projektia myös, mutta mielestäni se korostaa liikaa rooliani suhteessa nuoriin heidän osallistajanaan. Sinänsä roolini on osallistava ja nuorten näkökulmasta projektissa koetaan nostaa heidän positiivisia osallisuuden kokemuksia. Katson kuitenkin mieluummin nuorten eli yhteisön olevan esille nostettava, koska koen merkittävämpänä sen mitä yhteisö voi saada aikaan kun sen jäsenet tekevät työtä yhteisen päämäärän eteen. Koen myös yhteisöllisyyden tärkeänä teemana ihmisen hyvinvoinnin taustalla ja haluaisin projektin kautta lisätä esimerkiksi yhteenkuuluvuuden kokemuksia nuorten parissa.

3.2 Oppeja yhteisömuotoiluun

Kuten Ritva Ropponen-Lunnas (2013) kirjoittaa, yhteisötaidetta käytetään jo syrjäytymisen ehkäisyssä. Mielestäni aiemmin mainituista yhteisötaiteen ideaaleista kolme ensimmäistä sopivat hyvin sosiaalisen vahvistamisen tavoitteisiin. Neljäs ideaali, taiteen saavutettavuus, on vuorostaan tärkeä osa taiteen näkökulmasta. Taide tuodaan lähelle ihmistä konkreettisella toiminnan tasolla, mutta myös mielessä työstettäväksi, jolloin taide liittyy vahvemmin osaksi yksilön elämää. Mielestäni nämä ideaalit ovat Vamoksen tilasuunnittelu-projektin kannalta mielenkiintoisia ja kolme ensimmäistä ovat lähellä tavoitteitani nuorten kanssa työskentelyssä.

Taiteen tuominen osaksi sosiaalista vahvistamista ei siis ole uusi asia. Kuopiossa Kulttuurin aktivointisuunnitelma 2015 – 2020 sisältää useita erityisryhmien kanssa toteutettavia yhteisötaide-projekteja, joihin on kirjattu sosiaalisen vahvistamisen tavoitteita, kuten sosiaalisen vuorovaikutuksen lisääntyminen ja paraneminen, yhteisöllisyyden ja osallisuuden lisääntyminen, omien vahvuuksien tunnistaminen, voimaantuminen, motivaation lisääntyminen, vastuunotto omasta hyvinvoinnista ja syrjäytymisen ehkäisy (Forsman, Heikkinen ja Prepula 2015, 19-25).

Vamoksella tehdyn projektin jälkeen minulle valkeni, että Kuopiossa ollaan myös edelläkävijöitä muotoilun menetelmien hyödyntämisessä vastaavassa toiminnassa. Kuopion Muotoiluakatemia on toteuttanut vuosien 2015 – 2018 välisenä aikana kaksi hanketta, joissa muotoilulla osallistettiin nuoria. Nuorten oma Kuopio! -hanke kokosi nuorisotalojen nuoria yhteen tavoitteenaan osallistaa ja sitouttaa nuoria yhteisen ympäristön suunnitteluun ja toteutukseen. Käytännössä hankkeen aikana suunniteltiin ja toteutettiin

esimerkiksi torille taiteellinen kierrätysmateriaalista valmistettu selfie-seinä. Osallistavan suunnittelun ideana on, että alusta pitäen suunnittelussa pitäisi olla mukana niiden osapuolien, joita suunnittelu koskee. Osallistavan suunnittelun työkaluina käytetään muotoiluprosessin työmenetelmiä ja samalla nuorille opetetaan muotoiluajattelua.

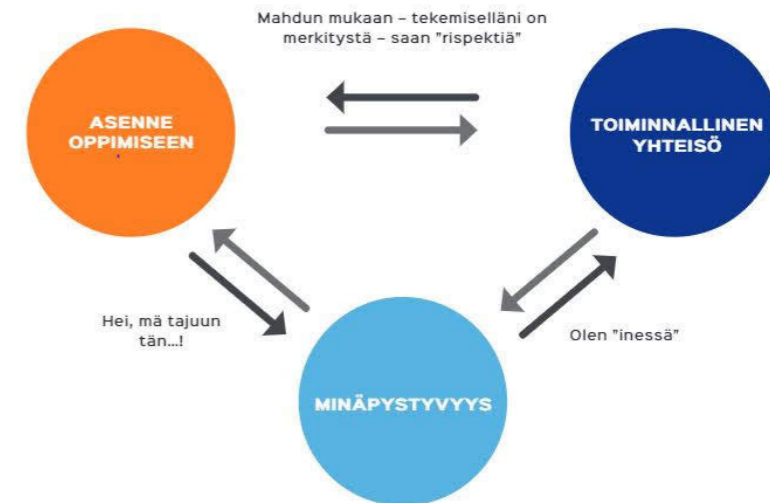
Toinen toteutunut hanke on Pallo Haltuun, jossa maahanmuuttajanuorten ja suomalaisten koululaisten kanssa yhdessä toimien lisättiin yhteisöllisyyttä ja tuotiin jalkapalloa lähemmäs ihmisten arkea. Hankkeen päätteeksi KuPsin kotistadionille valmistettiin suunnittelun pohjalta yhteisöllinen fanialue. Molemmissa hankkeissa korostui muotoilun menetelmät, oikea asiakastyöskentely ja asiantuntijuuden hyödyntäminen. (Kuopion Muotoiluakatemia)
Oheinen kuva (Kuva 4, s. 27 kertoo konginiitivisen psykologian käsitteestä “minäpystyvyys” ja siitä, miten sitä voidaan vahvistaa.

Minäpystyvyyden katsotaan olevan itsetunnon toiminnallisempi ulottuvuus, joka yksilön ja yhteisön luottamuksellisen vuorovaikutuksen myötä tuottaa pystyvyyden tunteen. Staattisuuden sijaan minäpystyvyyden katse on enemmän suuntautunut toiminnan myötä tulevaisuuteen. (Kuure 2015, 19)

Mielestäni tämä kehä kuvaa hyvin tavoitteitani opinnäytetyön projektille nuorten osalta ja tukee ajatustani mahdollisuudesta käyttää muotoilun keinoja osana sosiaalista vahvistamista. Sosiaalisessa vahvistamisessa ei ole rajattu keinoja tavoitteeseen pääsemiseksi. Tärkeämpää on löytää omalle aiheelle sopiva kohderyhmä. Aiheen kiinnostavuus ja osallistumisen vapaaehtoisuus ovat avainasemassa työhön ryhtyessä. Nuoren tulee saada uutta tietoa ja sen pohjalta itse rajata omaa työskentelyään. Silloin säilyy työn mielekkyys, mikä vuorostaan ruokkii motivaatiota. Motivaatiota lisää myös yhteisön antama positiivinen palaute.

Sosiaalisen vahvistamisen kohteena on yleensä yksilö, mahdollisesti yhteisön osana. Yhteisötaiteen kohteena ovat yhteisöt. Molemmista sekä näitä yhdistävissä tapauksissa työtä tekevän ihmisen henkilökohtaisilla ominaisuuksilla ja ammatillisilla taidoilla on merkitystä.

Tuija Mehtonen kirjoittaa artikkelissaan sosiokulttuurisen innostamisen merkityksestä nuorten osallistamisessa. Sosiokulttuurisella innostamisella vaikutetaan ihmiseen aktiivisen osallistumisen kautta, jonka myötä yksilöt ja ryhmät muuttavat suhtautumistaan ja asenteitaan myönteisemmiksi. He alkavat uskoa paremmin kykyynsä muuttaa ja vaikuttaa omaa elämäänsä ja ympäristöään koskevissa asioissa. Sosiokulttuurisen innostajan rooli on tukea antava ja aktiivisuuteen kannustava; hän on jopa provosoiva prosessien käynnistäjä. Innostajalla on oltava pohjanaan optimistinen ihmiskäsitys ja halu olla aidosti läsnä innostettavien arkipäiväisessä elämässä. (Mehtonen 2011, 25)

Kuva 4. Myönteinen oppimisen kehä. Minäpystyvyyden, yhteisön ja oppimisen välinen vuorovaikutus. (Kuure 2015, 20)

4 PROSESSIN KUVAUS

Ennen aloittamista minun tuli hakea tutkimuslupaa (liite 1) Vamoksen taustaorganisaation Helsingin diakonissalaitoksen eettiseltä lautakunnalta. Lautakunta kokoontui määrättyinä päivinä kevään 2017 aikana. Tutkimuslupahakemus tuli olla perillä kaksi viikkoa ennen lautakunnan kokoontumista. Projektin nopean alkamisen vuoksi tämä hakemuksen lähettäminen meni erittäin tiukille. Toisaalta luvan saamiseen ei ollut suurempaa epäilystä joten työskentely aloitettiin hieman etukäteen, koska siihen ei liittynyt mitään nuorten elämäntilanteisiin liittyvää tiedonkeruuta tai tutkimusta. Lupa myönnettiin toukokuun 2017 alussa. Eettisen lautakunnan vaatimuksena nuorten kanssa työskentelyyn oli opinnäytetyöstä tiedottaminen nuorille (liite 2) sekä heiltä suostumuksen pyytäminen tutkimukseen osallistumista varten (liite 3).

Yhdessä Vamokselta projektin yhteyshenkilöksi nimetyn ohjaajan kanssa sovimme kevään tapaamisten aikataulut maaliskuussa aikana. Tapaamisia nuorten kanssa oli keväällä yhteensä viisi kertaa, jokainen kerta noin neljä tuntia. Tapaamiset järjestettiin osaksi Vamoksen toimintaa, jonka vuoksi nuorille ei tullut normaalia enempää työskentelyä. Muutoin nuorilla olisi ollut Vamoksen normaalia ryhmätoimintaa, jolloin he olisivat työskennelleet eri teemojen

parissa esimerkiksi käymällä tutustumassa yrityksissä, oppilaitoksissa tai kulttuurikohteissa tai heillä olisi käynyt vierailijoita puhumassa. Sovimme, että ohjaaja olisi paikalla tapaamisissa niin usein kuin mahdollista.

4.1 Tehtävän esittely nuorille

Tapasin nuoret ensimmäisen kerran huhtikuun puolivälin jälkeen. Esittelin nuorille itseni, omat taustani sekä opinnäytetyöni ajatuksen. Nuoret vuorostaan esittelivät itsensä nimeltä. Kerroin heille projektin lähtökohdat, jossa heille annetaan mahdollisuus suunnitella ja valmistaa Vamoksen uusia tiloja toimiviksi ja viihtyisiksi sekä mahdollisuudesta siten päästä vaikuttamaan yhteisiin asioihin ja ympäristöönsä. Korostin heille, että projektissa jokainen voi toimia omien voimavarojen, vahvuuksien ja kiinnostuksen ohjaamana, mutta myös kokeillen rohkeasti uutta.

Kerroin nuorille haluavani tehdä opinnäytetyöni hieman alallemme poikkeavalla tavalla, koska tavoitteenani tulevaisuudessa olisi työllistyä muotoilijana yhdistäen työskentelytapaan ajatuksia yhteisötaiteesta; tekisin työtä erilaisissa yhteisöissä yhteisön fyysisen ympäristön hyväksi, yhteisön ehdoilla ja yhteisöä varten. Sen vuoksi tässä projektissa antaisin nuorten ohjata suuntaa mahdollisimman paljon ja minun roolini oli olla mahdollistajana sikäli kuin suunnitelmat, budjetti, fyysiset puitteet ja luvat antaisivat siihen mahdollisuuden.

Yksinkertaistettuna nuoret tekevät suunnitelman, minä hankin sille tarvittaessa luvat rakennuksen omistajalta sekä mielipiteet ohjaajilta, etsin sopivat välineet ja materiaalit ja

autan nuoria teknisessä toteutuksessa sikäli kuin tarvitsee.

Kävimme läpi kevään ja kesän aikataulun. Kevään tapaamisia olisi viisi, kesällä työskentelyyn aikaa olisi kahdella ryhmällä noin kuukausi. Lisäksi innokkaille löytyisi lisäaikaa pop up -ryhmästä, joka tarpeen mukaan jatkaisi normaalin työskentelyn päätteeksi. Työskennellä saisi yksin, pareittain tai isommissa ryhmissä. Tavoitteena oli käyttää ja kehittää omaa luovaa ongelmanratkaisukykyä eli työt toteutettiin itse käsin tekemällä.

Apuna aiheen esittelyssä minulla oli tekemäni Powerpoint -esitys, jossa kuvin ja sanallisesti oli tiivistettynä kertomani asiat. Tässä vaiheessa nuoret vaikuttivat ihan kiinnostuneilta projektiin, tosin mitään hurraa-huutoja ei varsinaisesti kuulunut.

4.2 Suunnittelun aloittaminen

Aloitimme suunnittelun käymällä läpi lyhyen katsauksen sisustussuunnitteluun. Apuna käytin "Löytöretki sisustussuunnitteluun" -materiaalia. Materiaalin on suunnitellut alun perin Muotoilupaja Railo & Pääkkönen luokanopettajille tarkoitettua kurssia varten. Kurssimateriaali sisältää pikaisen katsauksen seuraaviin osioihin:

1. Lähtötilanne: tilan käyttötarkoitus, tilan käyttäjät, tilan historia, kunto, budjetti
2. Moodboard / tunnelmataulu: tyyli, tunnelma, toiveet
3. Käsivarainen luonnostelu: pohjakuva, perspektiivikuva
4. Väri ja materiaalivalinnat
5. Valaistuksen suunnittelu
6. Pohjapiirros ja kalusteet

Materiaalin avulla esittelin lähinnä aiheet, mitkä tiloja suunniteltaessa kannattaa ottaa huomioon, kuinka ne kaikki vaikuttavat toisiinsa ja kuinka pienillä asioilla voi vaikuttaa merkittävästi. Esimerkiksi tilan tunnelma on hyvin riippuvainen sen valaistuksesta.

Seuraavaksi nuoret saivat kartoittaa Vamoksen tiloja: mitä niissä tehdään, kuka niitä käyttää sekä mikä tilojen kunto oli sillä hetkellä. Annoin nuorten puhua ja samalla kirjasin ylös heidän ajatuksiaan.

Mitä tiloissa tehdään?

- yksilöohjaus, pienryhmät, koko ryhmä
- aamupala
- päivän aiheet ja teemat
- aktiviteetit: pelailu, askartelu, taidetuokiot
- tauot: lepopaikka
- avoin ilta tiistaisin
- kokkailu
- leffapäivä

Ketkä käyttäjiä?

- nuoret, ohjaajat, vierailijat
- Anton-koira

4.3 Ideointi

Seuuraavaksi tehtävänä oli tarpeiden ja toiveiden selvittäminen, ilman että vielä tarvitsi miettiä toteutusta. Halusin pitää ilmapiirin keskustelevana ja pyysin nuoria ensin kirjaamaan paperille ylös omia toiveitaan, haasteita nykyisissä tiloissa ja ideoita niiden ratkaisemiseksi. Jokaisella oli mahdollisuus osallistua itselleen sopivalla panostuksella.

Tämän jälkeen kävimme jokaisen ajatukset läpi koko ryhmän kanssa samalla kun minä kirjasin niitä muistiin. Tässä vaiheessa kaikilla oli tilaisuus kommentoida ja lisätä huomioitaan toisten ehdotuksiin. Näin keskustellessa syntyi hyvin valmiita ideoita. Minä pysyttelin ideoinnissa taustalla.

4.3.1 Nuorten toiveet, tarpeet ja ideat

Aamupala

- sujuvuus, rauhallisuus
- aamupalan tarjoilu ja ruokailu helpommaksi
- kierrätyspisteen tekeminen
- voisiko astiat olla samassa tilassa kuin niitä käytetään? ne
- miten astiat siirtyvät tiskikoneen ja aamupala-huoneen välillä: tiskikärry?

Rauhoittumis- tai rentoutumistila

- ikkunan vieressä
- säkkituoli, stressileluja, päiväpeitto, riippumatto, vilttejä, lattiatyynyjä, istuin tai paikka, jossa olisi ikään kuin seinät
- yksilövalmennus -tila viihtyisämmäksi ja kodikkaammaksi
- lisänä stressilelu?

Eteinen

- naulakoita eteiseen, lisää ja paremmin toimivat, matto lattialla heti ovesta tullessa estää hiekan kulkeutumisen
- villasukkakori kylmien lattioiden vuoksi: tehdään uusia tohveleita ja sukkia?

Tavarat

- nimilaput kaappeihin: helpompi löytää tavarat ja laittaa paikoilleen
- olemassa olevien tavaroiden korjailu: esim. saranat rikki-näiseen kaappiin
- hylly kirjojen, aikakauslehtien ja muiden tavaroiden toisille lainaamista ja lahjoittamista varten
- Anton-koiran kunniallinen vesipiste sekä paikka omille tavaroille (hinnat, pussit, yms)
- jumppapatja ja -pallo istumiseen ja pötköttelyyn: jooga, meditointi
- ajanvietteet: biljardi, pingis, koris, skeittaus

Tilojen toimivuus ja viihtyisyys

- tilaratkaisut huonekaluja hyödyntäen: monimuotoisuus ja muunneltavuus, esim. sohvien asettelu suhteessa projektorin heijastukseen
- valkotaululle kehykset tai ns. taulu
- projektorille tietty paikka johon aina laitetaan; kiinteästi katossa?
- ilmoitustaulut paremmin esille: huomiota herättävä?
- vessoihin lukot ulompaan oveen sekä vessojen viihtyisyyden lisääminen
- seinäkellot kaikkiin ryhmätiloihin näkyvästi esille: itse tehdyt kellot?
- kelloja useampia samassa tilassa helpompi pysyä ajassa vähentää puhelimen vilkuilua
- graffitiseinä sisälle ja ulos: levy jota voi maalata uudelleen?
- lisää viherkasveja

Ideoinnin jälkeen nuoret saivat valita tehdystä listauksesta yhden tai useamman aiheen oman kiinnostuksensa mukaan. Näiden pohjalta muodostui 2-4 hengen ryhmiä, joita yhdisti samankaltaiset tilaan tai toimintoon liittyvät aiheet. Ryhmät muodostuivat seuraavien aiheiden ympärille:

- aamupala
- rauhoittumistila ja piilopaikka
- naulakot, seinätaide
- seinäkellot
- säilytystilat ja tuunaus
- ulkotilat

Tämä ryhmien muodostustapa karsi jo joitain ideoita pois suunnitelmista, joka oli hyvä ideoiden runsaan määrän vuoksi. Lisäksi toivoin oman mielenkiinnon ylläpitävän ja lisäävän motivaatiota työstettävään aiheeseen. Myöhemmin kesällä ryhmiin tuli muutoksia ja uusiksi aiheiksi viherkasvit sekä valaisimet.

Ryhmien koostamisen jälkeen tehtävänä oli pohtia omaa aihetta tarkemmin ideoiden toimivuuden ja käytännön toteutettavuuden näkökulmista. Esimerkiksi mikäli oli kyse tilasta, tuli miettiä tilan toimintoja, sujuvuutta, tunnelmaa ja miten niihin päästäisiin.

Esittelin nuorille moodboardin tekemisen ja toivoin heidän innostuvan tekemään vastaavaa koontia ideoidensa suunnan löytämisen tueksi. Ryhmät saivat paperit, joille he yhdessä keräsivät syntyneet ajatukset ja ideat kirjoittaen ja piirtäen. Kannustin heitä etsimään inspiraatio-kuvia ja tunnelmia esimerkiksi Pinterestistä ja tuomistani sisustuslehdistä. Esittelin myös muutamia sisustusblogeja netistä.

Kuvia sai tulostaa ja liimata kollaasiksi tai koota sähköiseksi tauluksi. Näin teki muutama nuori, mutta useimmilla ei ollut kiinnostusta luoda tiliä Pinterestiin. Joillakin oli jo ajatus toteutuksesta ja lisätiedon etsiminen tuntui turhalta. Toisilla ei vuorostaan ollut vahvaa mielenkiintoa aihetta kohtaan eikä halua käyttää enempää aikaa kuin oli pakko.

Meillä ei ollut aikaa ryhtyä tutustumaan suunnitteluohjelmiin, enkä se ollut mielestäni tarpeellista. Tarkoitus ei ollut esitellä sisustussuunnittelijan, sisustusarkkitehdin tai

muotoilijan työtä, vaan antaa nuorille mahdollisuus luoda itse jotain uutta hyvin matalalla kynnyksellä. Suosittelin kuitenkin muutamaa ilmaisohjelmaa siltä varalta, jos suunnittelu innostaisi vapaa-ajalla ja tietokone sopivalta tavalta työskennellä:

- Sketchup: 3D-mallintamiseen soveltuva melko helposti opittavissa oleva, ladataan koneelle, soveltuu tilojen mallintamiseen sekä tuotesuunnitteluun (Sketchup).
- Adobe Color CC: selaimessa toimivan ohjelman avulla voi esimerkiksi hyvän tunnelman omaavasta valokuvasta poimia värikartan ja tallentaa niitä omien tunnusten taakse talteen (Adobe Color CC).
- Tikkurila ColorUP!: helppo ohjelma testailla erilaisia värejä joko valmiisiin kohteisiin tai omaan ladattuun valokuvaan (Tikkurila ColorUP!).
- Homestyler: selaimessa toimivalla ohjelmalla voi luoda oman tilan pohjakuvan ja kalustaa sen valmiina löytyvillä kalusteilla ja tehdä tiloista rendauksia eri kulmista (Homestyler).

Nuoret työskentelivät mielestäni hyvin yhdessä ja vaikka joillakin selvästi ei ollut suurta intoa, saivat he ryhmässä työstyttä ideoita eteenpäin innokkaampien vetäessä toimintaa.

Yleensäkin ryhmän yhteishenki oli hyvä, johtuen siitä että he olivat viettäneet aikaa ryhmänä yhdessä. He olivat puheliaita ja toisiaan kohtaan huomaavaisia. Kaikki rohkenivat sanoa mielipiteensä ääneen, myös kommentoida toisten ajatuksia. Tässä vaiheessa minä kiersin ryhmissä ja

keskustelin kaikkien kanssa meneillään olevista suunnitelmista, kuitenkin vielä tässä vaiheessa mitään rajoittamatta.

4.3.2 Ohjaajien kommentit

Keräsin ryhmien ideat koostaen ne powerpoint-esitykseen. Tämän esityksen kävimme yhdessä Vamoksen ohjaajien kanssa läpi ennen seuraavaa tapaamista nuorten kanssa. Ohjaajat saivat näin nähdä mitä nuoret olivat miettineet ja kommentoida ideoita oman tiloissa työskentelynsä näkökulmasta. Ohjaajat eivät tässä vaiheessa myöskään tyrmänneet mitään ehdotusta, mutta antoivat monia tilojen toimivuuteen liittyviä vinkkejä.

Seuraavilla sivuilla (s. 38-42) esittelen nuorten ideat ja niihin liittyvät ohjaajien kommentit.

AAMUPALA

NUORET

- aamupalan tarjoilu ja ruokailu helpommaksi
- sujuvuus
- rauhallisuus
- astioiden sijainti ja kuljetus
- kierrätys
- helposti siivottava
- kello

OHJAAJAT

- tilojen toimittava n. 20 hengelle
- aamupala
- pöytätyöskentely (taide)
- projektori
- piiloilunurkkaus vai "piiloilukaluste" ?

34

TUNNELMA JA SISUSTUS

- väritys
- materiaalit
- selkeys
- sujuvuus

KÄYTÄNNÖSSÄ

- tilaratkaisuja
- kasveja
- eri tekstuureja -> pehmeyttä
- ikkulautaistuimet
- verhot
- ikkunoiden avaus
- rauhottumistilan sijaitseminen samassa huoneessa

RAUHOITTUMINEN - PIILOPAIKKA

NUORET

SISUSTUS / TUNNELMA

- himmeä valaistus, säädettävä valo
- lohduttavat tekstit: siirtotarrat?
- hiljainen tila: akustiikka?
- rento fiilis teksteihin
- ei liikaa tummia sävyjä, rentouttavat värit?

HUONEKALUT / TARVIKKEET

- pesämäinen sohva
- viltit ja tyynyt
- nenäliinat
- pehmoleluja
- villasukkakori
- sateenkaaritupsuja
- muistiinpanovälineet
- ei peilejä
- stressilelut: stressipallo ja -nauha, Marble Maze, värityskirjat, origamit, "aktiivisuustuoli"
- sermien tai hyllyjen rajaama nurkkaus, verhollinen ovi?

OHJAAJAT

- piiloilutila mieluummin pienempänä nurkkauksena molempiin ryhmähuoneisiin, "piiloilukaluste"?

35

NAULAKOT

NUORET

- vanhat vai uudet naulakot?
- saako kiinnittää seinään?
- naulakoiden sijainti niin, ettei naulakoille kulku häiritse yksilövalmennusta
- naulakoille oma tila väliseinällä tai sermillä
- naulakot osana seinätaidetta?

OHJAAJAT

- saa kiinnittää seinään
- naulakot sijaitsevat molemmissa isoissa huoneissa
- ohjaajien tiloihin myös hauskat naulakot, kiitos!
- entä eteinen: penkki, kenkäsäilytys?

36

SÄILYTYSTILAT & TUUNAUUS

NUORET

- onko hyllyjä ja kaappeja ehkä liikaakin, epäsopivat pois?
- hyllyjen paikkojen vaihtaminen, saman sarjan hyllyt samaan tilaan, mm. puiset kärryt aamupala-huoneeseen
- säilytysratkaisut tilanjakajina, esim. piilopaikan seininä
- hyllyjen nimikointi tavaroille: saman aiheen tavarat samassa paikassa
- avohyllyt piiloon
- hyllyihin koreja, joissa tavarat piilotettuna

OHJAAJAT

- on liikaa
- hyllyjä ei voi heittää poiskaan myöhempää käyttöä silmälläpitäen
- nimikointi myös englanniksi ja kuvallisesti
- hyllyjä voisi maalata: Vamoksella on esim. jotain kalkkimaalia, tarttuuko?

SEINÄTAIDE

NUORET

- joitakin isohkoja teoksia, joiden tekemiseen saisi osallistua kaikki kiinnostuneet
- jotain mitä tulevat vamoslaiset voisivat täydentää, jolla jokainen jättää oman "nimmarinsa" yhteisöön?

OHJAAJAT

- seiniä saa maalata, mutta onko taulu helpompi ratkaisu?
- Vamoksella on joitain maaleja
- Osallisuuden polku -ryhmässä taitava seinämaalari

37

KELLOT

NUORET

- useita itse tehtyjä seinäkelloja, luovia ratkaisuja
- kelloja useita samassa tilassa

OHJAAJAT

- kellon lukemisen kannalta olisi selkeämpää, jos kelloissa olisi numerot: taide erillään kelloista?
- ohjaajien huoneisiin myös kelloja, kiitos!

ULKOTILAT

NUORET

- joitakin isohkoja teoksia, joiden tekemiseen saisi osallistua kaikki kiinnostuneet
- jotain mitä tulevat vamoslaiset voisivat täydentää, jolla jokainen jättää oman "nimmarinsa" yhteisöön?

OHJAAJAT

- seiniä saa maalata, mutta onko taulu helpompi ratkaisu?
- Vamoksella on joitain maaleja
- Osallisuuden polku -ryhmässä taitava seinämaalari

38

OHJAAJIEN YLEISET HUOMIOT

- kaikki sohvamaiset asiat "olohuoneeseen"
- uusia rauhallisempia mattoja
- lattiatyyny ja päällystetyt patjat
- lahjoituksena sohvia, tarvitaanko lisää edes?
- pingis olohuoneeseen, jolloin sen voi tarvittaessa muuttaa työskentelypöydäksi

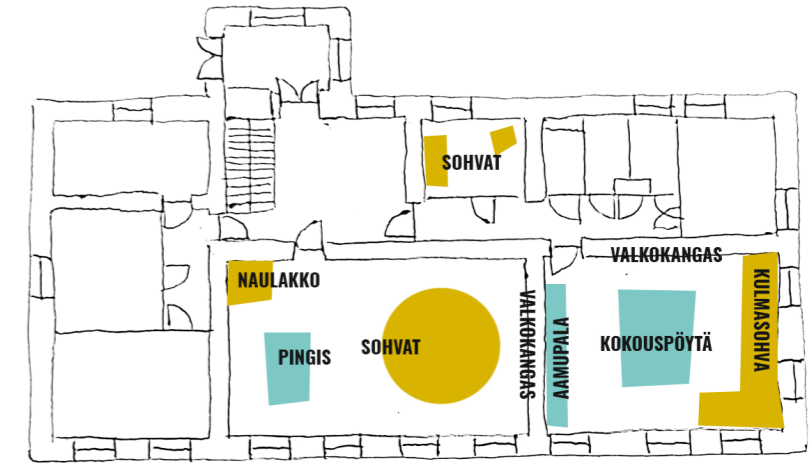
39

Kommentoinnin jälkeen lähdimme tarkastelemaan tiloja konkreettisemmin. Nuoret olivat hahmotelleet tähän mennessä sanallisesti toimintoja huoneisiin ja nyt siirsimme näkyville tilojen pohjakuvaan (Kuva 5, s. 45). Teimme suunnitelman koko ryhmän kanssa keskustellen minun kirjatessa suunnitelmaa koneella pohjakuvaan. Tavoitteena oli saada huonejako ja kalusteiden sekä toimintojen sijoittelu selkeäksi ja toimivaksi. Tämän jälkeen ryhdyimme nuorten kanssa järjestelemään tilat uusiksi suunnitelman mukaisesti.

Keskityimme järjestelyissä kahden ryhmätilana toimivan huoneen uudelleen järjestelyyn. Sohvat siirrettiin toiseen huoneeseen, jota kutsuttiin "olohuoneeksi" (Kuva 6 & 7, s. 45-46). Myös pingispöytä tuotiin tähän tilaan sekä kaikki pienet sohvapöydät. Avohyllyistä muodostettiin tilaan pieni eteinen, jonne Vamokselle tullessaan nuori voisi jättää takin sekä vaihtaa jalkaan sisäkengät tai tossut. Tavoitteena oli myös rajata näkyvyys ovelta sohvien suuntaan, jotta mahdollisesti tilassa oleva yksilöohjaus -tilanne ei häiriintyisi ovelta tai naulakolla kävijästä.

Toiseen ryhmätilaan järjesteltiin olemassa olevilla kalusteilla suuri pöytätila kokouksia, työskentelyä sekä aamupalaa varten. Puisista rullakoista muodostettiin tarjoilupöytä aamupalalle. (Kuva 8, s. 48)

Kuva 5. Kalusteiden ja toimintojen uudelleen järjestely. (Pääkkönen 2019)

Kuva 6. Kuva ennen kalusteiden uudelleen järjestelyä. Kuva huoneen ovelta päin otettuna. (Pääkkönen 2017)

Kuva 7. Kuva olohuoneesta kalusteiden järjestelyn jälkeen. (Pääkkönen 2017)

Kuva 8. Kokous- sekä aamupalan tarjoilu -pöytä. (Pääkkönen 2017)

4.4. Valmiit suunnitelmat

Huoneiden järjestelyn jälkeen työskentelyyn tuli vajaan kuukauden tauko. Ennen taukoa kävimme läpi nuorten ja ohjaajien tekemät ehdotukset ja poimimme niistä oleellisimmat, joita lähtisin viemään eteenpäin. Keskustelimme nuorten kanssa vaihtoehtoista, miten eri tavoin ratkaisuja voisi toteuttaa. Keräsin nämä ehdotukset ja tein osasta niistä yksinkertaiset esityskuvat sekä kuvaukset esitettäväksi ohjaajille. Tarkoituksena oli, että tauon jälkeen kesällä nuori valitsisi itselleen mieluisan aiheen, jota lähtisi työstämään eteenpäin tee se itse -periaatteella.

Seuraavilla sivuilla esittelen valmiit suunnitelmat siten, kuin ne ohjaajille esitettiin (Kuvat 9-22, s. 50-75).

46

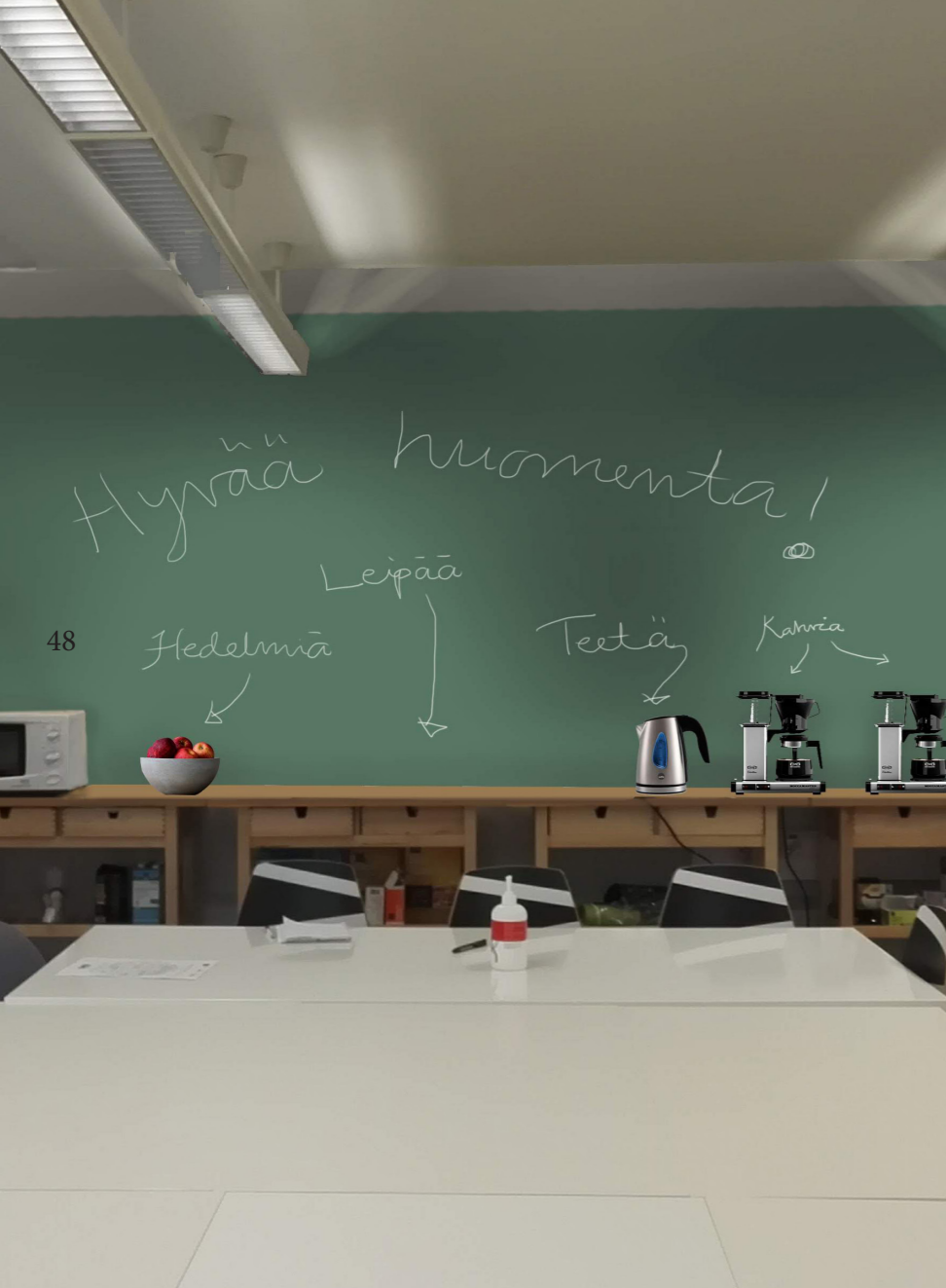
Kuva 9. Aulaan vaihdetaan suuret korkkitaulut. (Pääkkönen 2017)

Aula

•••

Vanhat ilmoitustaulut vaihdetaan suuriin korkkitauluihin (Kuva 9, s. 50).

47

Kuva 10. Idea aamupalan tarjoiluun. (Pääkkönen 2017)

Aamupala

•••

- Seinä maalataan niin, että siihen voisi kirjoittaa viestejä tai piirtää.
- Käytettäisiin mahdollisesti liitutaulumalaa tai tussitaulumalaa.
- Vaihtoehtoisesti seinään voi kiinnittää muotoiltuja tarrapohjia, joihin voi kirjoittaa tussilla.
- Hyllyihin hankitaan laatikoita joihin tavarat saadaan siististi piiloon.
- Laatikoihin suunnitellaan kuvalliset ja kirjoitetut laput, joista ilmenee mitä tavaroita ne sisältävät.
- Sammutuspeitteille oma selkeä paikka.

(Kuva 10, s. 52)

Kuva 11. Laverisohvan paikka. (Pääkkönen 2017)

Laverisohva

• • •

- Aamupala / kokoustilän ikkunaseinälle rakennetaan pitkä laverisohva. Sohva pehmustetaan patjalla ja tyynyillä.
- Rungon materiaalina toimii vaneri. Pehmustukseen käytetään vaahtomuovia ja verhoiluun kangasta. -Kankaasta ommellaan irtopäällisiä, joita voidaan tarvittaessa pestä.
- Lämpöpattereille jätetään pieni rako tai valmistetaan ritilä, jonka läpi lämpö pääsee nousemaan tilaan. Lämpö pääsee kulkemaan myös penkkien alta, koska etupuoli jätetään auki.
- Sohvan alle valmistetaan pari rullilla kulkevaa laatikostoa, jotka toimivat myös jalkarahina sohvalla istujille.

(Kuva 11, s. 54)

52

Kuva 12. Kokoustilan valkokangasseinä. (Pääkönen 2017)

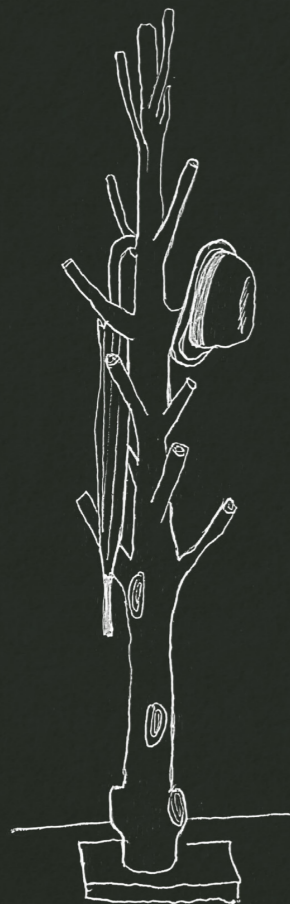
Kokoustila

• • •

- Projektori kiinnitetään kattoon sopivalle etäisyydelle seinästä.
- Projektorille voidaan valmistaa “tyhjä taulu”, eli tehdään kehykset. Tai sitten seinä voidaan tarvittaessa maalata maalilla joka, soveltuu projektori-heijastukseen.
- Toinen tyhjä taulu pohjustetaan tussitaulu-tarralla / tussitaulu-maalilla sekä tarvittaessa magneettimaalilla. Tämä voidaan myös toteuttaa pelkällä tussitaulu-tarrasta leikatulla muodolla.
- Tilaan tulee kaksi kelloa helpottamaan ajan kulun seuraamista
- Musta pöytä voidaan päällystää valkealla tarralla, jolloin värimaailma on yhtenäisen vaalea.
- Taidetarvikekaappi korvataan rakentamalla sopiva laatikosto, joka sijoittuu ikkunaseinällä olevan laverisohvan alle. Tarvittaessa laatikosto toimii rahina sohvalle istuville.

(Kuva 12, s. 56)

53

Kuva 13. Idea
puu-naulakosta kokousti-
laan. (Pääkkönen 2019)

Naulakko kokoustilaan

•••

Rakennetaan “puu”, jonka oksiin takit laitetaan roikku-
maan. Puun voi toteuttaa vahvoista oksista kuorimalla niis-
tä kaarnan ja maalaamalla ne, jonka jälkeen oksat ripuste-
taan seinälle tai mikäli oksa olisi tarpeeksi pitkä sen voisi
tukea lattiasta kattoon ikään kuin puun rungoksi.

(Kuva 13, s. 58)

Kuva 14. Vanhat verhoillut vaihdetaan uusiin. (Pääkönen 2017)

Tuolit

• • •

Uudistetaan verhoillut tuolit ompelemalla niihin päälliset. Lisäksi käsinojat irrotetaan ja ne maalataan päällisiin sopivalla värillä.

(Kuva 14, s. 60)

Kuva 15. Ehdotus olohuoneen sisustamiseksi. (Pääkkönen 2017)

Olohuone

• • •

- Olohuoneeseen hankitaan uusi iso matto. Materiaalina voisi toimia messumatto tai joku muu matto, josta voidaan leikata halutun muotoinen palanen. Matto rajaa sohva-alueen omaksi tilakseen.
- Sohva-alue rajataan myös maalaamalla ikkunoita vastapäätä oleva seinä ovelle saakka nuorten suunnittelemalla tavalla. Ohessa ideakuvia, miten eri värit vaikuttavat tilaan. Lopullinen tulos on nuorista itsestään kiinni.
- Maalattu seinä ja matto suunnitellaan keskenään tunnelmaltaan sopiviksi.
- Projektori kiinnitetään kattoon sopivalle etäisyydelle seinästä.
- Projektorille tehdään "tyhjä taulu", eli valmistetaan kehykset. Pohja voidaan tarvittaessa maalata maalilla joka soveltuu heijastukseen.
- Toinen tyhjä taulu pohjustetaan tussitaulu-tarralla tai -maalilla sekä tarvittaessa magneettimaalilla.
- Pikkupöydät voidaan tarvittaessa päällystää sisustukseen sopiviksi pinnoittamalla ne teipillä.
- Tilaan tulee kaksi kelloa helpottamaan ajankulun seuraamista.

(Kuvat 15-17 s. 62, 64-65)

60

Kuva 16. Ehdotus olohuoneen sisustamiseksi. (Pääkkönen 2017)

61

Kuva 17. Ehdotus olohuoneen sisustamiseksi. (Pääkkönen 2017)

Kuva 18. Ikkunoille ja hyllyjen päälle tulisi kasveja ja valaisimia. (Pääkkönen 2017)

Ikkunat

•••

- Ikkunalaudoille tulee kasveja.
- Ikkunalautoja voi hyödyntää tunnelmavalojen sijoitteluun.
- Ikkunoihin voidaan kiinnittää tarroilla Vamoksen logo niin, että se vie useamman ikkunan tilan. Tarrat ja kasvit antavat näkösuojaa.
- Osaan avohyllyistä voidaan hankkia koreja tavaroiden katseilta piiloon saamiseksi. Näihin koreihin kiinnitetään kuvat sisällön mukaisesti helpottamaan tavaroiden löytymistä ja paikoilleen siivoamista..
- Avohyllyn tausta voidaan myös peittää tilaan sopivan värisellä materiaalilla.

(Kuva 18, s. 66)

Kuva 19. Olohuoneen
naulakkotila. (Pääkkönen
2017)

Naulakkotila

• • •

- Naulakkotilan hyllyjen taustat toimivat ilmoitustauluina tai taideseininä. Samalla avohyllyn ilmoitustaulu suojaa olohuoneessa olevia katseilta.
- Hyllyjen päälle sijoitetaan koreja, kasveja tai tunnelmavalaisin lisäämään näkösuojaa.
- Avohyllyjen tausta peitetään olohuoneen teemaan sopivalla värillä tai niihin sijoitetaan koreja.
- Kengät sijoitetaan tarvittaessa hyllyyn. Tällöin hylly suojataan puhdistettavalla materiaalilla.
- Naulakkotilaan voidaan hankkia matto rajaamaan tilaa ja pitämään ulkoa tulevat roskat kurissa.
- Villasukkakori sijoitetaan naulakkotilaan.

(Kuva 19, s. 69)

Kuva 20. Yksilövalmennustilaan kaivataan viihtyvyyttä. (Pääkkönen 2017)

Yksilövalmennustila

•••

- Tilaan toivottiin rauhallista ilmettä ja tunnelmaa.
- Ikkunalaudoille tulee kasveja.
- Ikkunalaudoja voi hyödyntää tunnelmavalojen sijoitteluun.
- Uusi pehmeä matto.
- Kalustuksena sohva ja nojatuoli sekä matala pöytä.
- Halutessa seinää voi maalata tai sinne voi valmistaa tauluja.
- Tilaan tulee kello.

(Kuva 20, s. 70)

Kuva 21. Sähköt piilotetaan näkyvistä. (Pääkkönen 2017)

Yksilövalmennustila

• • •

- Sähköt piilotetaan esimerkiksi valmistamalla kaksi levyseinää / kaappi. Tähän kaivataan nuorilta vielä ideoita.
- Kaappia voisi käyttää myös korkki-ilmoitustauluna tai tärkeiden esitteiden / lomakkeiden säilytyksessä? Sen voi myös maalata koristeellisesti.

(Kuva 21, s. 72)

Kuva 22. Keittiöön rakennetaan kierrätyspiste. (Pääkkönen 2017)

Kierrätyspiste

•••

- Keittiöön rakennetaan kierrätyspiste pulloille, muoville, lasille, pahville ym. materiaalille.
- Biojätteelle laitetaan sanko lavuaarin alle.

(Kuva 22, s. 74)

4.5 Töiden valmistaminen

Tauon jälkeen kesällä jatkoimme työskentelyä kahden ryhmän kanssa. Työskentelin molempien ryhmien kanssa kerran viikossa. Ryhmät koostuivat kevään ryhmäläisistä sekä maahanmuuttajien ryhmän jäsenistä. Ryhmiin tuli myös uusia nuoria, jotka olivat aloittaneet Vamoksella tai olivat työskennelleet siihen saakka enemmän yksilövalmennuksen parissa.

Ensimmäisellä kerralla minua odotti muutos. Kaikki tekstiiliä sisältävät vanhoissa tiloissa olleet kalusteet oli jouduttu hävittämään mahdollisen hometartunnan vuoksi ja tilalla odotti uudet sohvapöydät. Hävityksen kohteeksi olivat joutuneet myös kangaspäällysteiset tuolit ja matot. Myös kiinteistön omistajalta oli tullut viestiä, että alun perin myönnetty lupa seinien maalaamiseen oli peruttu ja seinien pintojen uudistaminen tulisi suorittaa esimerkiksi erilaisina tauluina.

Olin suunnitellut ensimmäiselle kerralle maalaustehtävän yhteistä kollaasia varten. Työssä jokaisen pääsisi kokeilemaan omaa luovuttaan maalaamalla määrätyn kokoisen ympyrän muotoisen palan tapettia akryylimaaleilla haluamallaan tavalla. Näistä palasista oli tarkoitus koostaa yhteinen kollaasi siten, että jokainen palanen jaettaisiin neljään osaan ja muodostettaisiin uudet ympyrät tällä kertaa neljän eri henkilön palasesta. (Kuva 23, s. 77) Lopulta itse kollaasista en ehtinyt saada kuvaa, koska se valmistui seinälle myöhemmin syksyllä 2017.

Kesän ensimmäisen tapaamisen tehtävänantona oli löytää itseä kiinnostava aihe tehdyistä suunnitelmista ja alkaa jatkamaan työskentelyä piirtäen luonnoksia, miettien mi-

Kuva 23. Yhteinen taide-teoksen osia. (Pääkkönen 2017)

Kuva 24. Valmis taideteos olohuoneen seinällä. (Pääkkönen 2017)

toitusta sekä tarvittavia materiaaleja niin, että minä pääsisin etsimään tarvikkeita seuraavan kerta varten. Pääosa nuorista löysi nopeasti itseä kiinnostavan aiheen ja lähtivät tekemään suunnitelmaa yksin tai parityönä. Joitakin piti auttaa työn valitsemisessa ja varsinkin näissä tapauksissa kannustin parityöhön työskentelyn etenemisen varmistamiseksi.

Tehtyihin suunnitelmiin nähden jatkettavia aiheita oli melko vähän. Työstettäviksi aiheiksi päätyivät taulut, valaisimet, kellot, naulakot ja viherkasvit. Lisäksi yhdessä työstettäväksi tuli aulan ilmoitustaulujen tekeminen. Näiden lisäksi materiaalien etsimisen lomassa lupasin etsiä uusia mattoja entisten pilaantuneiden, mutta myös liian räikeiksi koettujen tilalle.

Kaikkiaan töiden tekemiseen oli aikaa neljä kertaa molemmilla ryhmillä. Neljä nuorta ryhtyi tekemään tauluja, kolme perinteisesti maalaamalla akryylimaaleilla ja neljäs hyödyntämällä maalamisen lisäksi origami-tekniikkaa. Hän opetteli tekemään erikokoisia perhosia ja liimasi niitä asetelmaksi yhteistyössä toisen nuoren kanssa maalatun taulupohjaan (Kuva 26, s.83). Taulupohjana käytettiin kapalevyä, joista osa oli vahvistetty taakse liimatuilla jiiriin sahatuilla puulistoilla.

Valaisimia ryhdyttiin suunnittelemaan viittä erilaista. Materiaaleina valaisimissa olivat pääasiassa puu, pahvi ja paperi.

Kaksi nuorta suunnitteli suuren kellon domino-palikkoiden inspiroimana ja toinen ryhmä biljardi-aiheisen kellon. Naulakko-ideaa lähti suunnittelemaan useamman nuoren porukka. Naulakkoa varten hankittiin puurimaa. Yksi nuori hyödynsi omaa kasvituntemustaan ryhtymällä suunnittele-

maan listaa tiloihin sopivista kasveista ja niiden hoito-ohjeista jatkoa varten. Pari nuorta ei oikein löytänyt omaa aihetta, mutta he olivat apuna esimerkiksi taulupohjien listoittamisessa. Jotkut maalasivat muun työskentelyn ohessa kasveille ruukkuja.

Työskentelyvälineet olivat yksinkertaisia ja porakonetta lukuunottamatta käsikäyttöisiä. Maalaamistyöt tapahtuivat pöytien ääressä, muu työskentely pääasiassa lattioilla ja esimerkiksi sahaaminen ulkona (Kuva 25, s.81). Työstövälineet ja tilat eivät olleet missään nimessä ihanteelliset, mutta toivoin nuorten ymmärtävän ettei sellaisen tarvitse estää työskentelyä. Halusin heidän saavan edes pieniä uusia kokemuksia, joiden myötä luottamus omaan kykyyn tehdä asioita itse kasvaisi. Tällainen puhdas uusi kokemus tuli eräällä nuorella, joka ei elämässään ollut saannut ja sai nyt tutustua jiiriin sahaamiseen. Työskentelytahti oli vaihtelevaa eivätkä kaikki olleet aina paikalla, jonka vuoksi jotkut työt etenivät hitaasti tai ne jäivät kesken.

Ryhmätapaamisten ulkopuolella käytin paljon aikaa materiaalien ja työvälineiden etsimiseen. Selasin valikoimaa nettissä ja kävin tutkimassa materiaaleja etukäteen kaupoissa. Varsinaisia hankintoja teimme yhdessä Vamoksen yhteishenkilön kanssa, jolla oli valtuudet ostaa materiaalit.

4.6 Valmis ja keskeneräinen lopputulos

Kesän päättyessä valmiina oli kuusi työtä viidestätoista. Valmiiksi tuli yksi valaisin (Kuva 27, s. 84), neljä taulua (Kuva 24, s. 78, kuva 26, s.83 & kuva 30, s. 87), naulakko (Kuva 29, s. 86) ja ilmoitustaulu. Lisäksi olohuoneeseen löytyi rauhallisen väriset matot. Saimme myös maalatuksi

Kuva 25. Sahaus tehtiin ulkona maassa. (Pääkkönen 2017)

ruukkuja ja hankittua kasveja, mutta kasvien listaus sekä hoito-ohjeet jäivät kesken nuoren osallistumisen jäädessä vajaaksi. Hän ei ollut mukana varsinaisessa ryhmätoiminnassa, jonka vuoksi hänen ohjaaminen ja auttaminen jäi myös vajaaksi.

Nuoret työskentelivät mielestäni hyvin ja keskittyivät tekemiseen. Taulujen maalarit olivat selvästi kokeneita tekijöitä ja siksi työssään itsenäisiä. Myös domino kello -ryhmän tekijöillä oli vahva näkemys siitä, miten päästä lopputulokseen, mutta valmiiksi saaminen jäi kiinni tarpeeksi suuren ja huokean koneiston löytymisestä (Kuva 28, s. 85). Toinen kello-ryhmä työskenteli leppoisan verkkaisesti ja heillä oli ehkä hieman hankaluuksia keksiä miten päästä toivottuun lopputulokseen, vaikka koetin kannustaa vision kirkastamisessa parhaani mukaan.

78

Suurimmat haasteet kohtasivat valaisinten tekijät. Puun materiaaliksi valinneet eivät olleet kokeneita sen työstämisessä, joten työn etenemisen hahmottaminen olisi vaikeaa. Kunnianhimoisin valaisin-suunnitelma, erikokoisista puista kehyksistä koostuva seinävalaisin, keskeytyi nuoren poissaolojen vuoksi. Paperisen valaisimen tekijä vuorostaan keskeytti työskentelyn ilmeisesti jäädessään ryhmätoiminnasta pois.

Vaikka suunnitelmat eivät olleet mitenkään suuria, jäi työskentely monella harmillisesti kesken. Suurimpana esteenä töiden valmistumisella pidän kokonaisuikataulun tiukkuutta. Työskentelylle ei varattu tarpeeksi aikaa eikä minun aika riittänyt niin suuren ryhmän ohjaamiseen.

Kuva 26. Valmis origami-taulu. (Pääkkönen 2017)

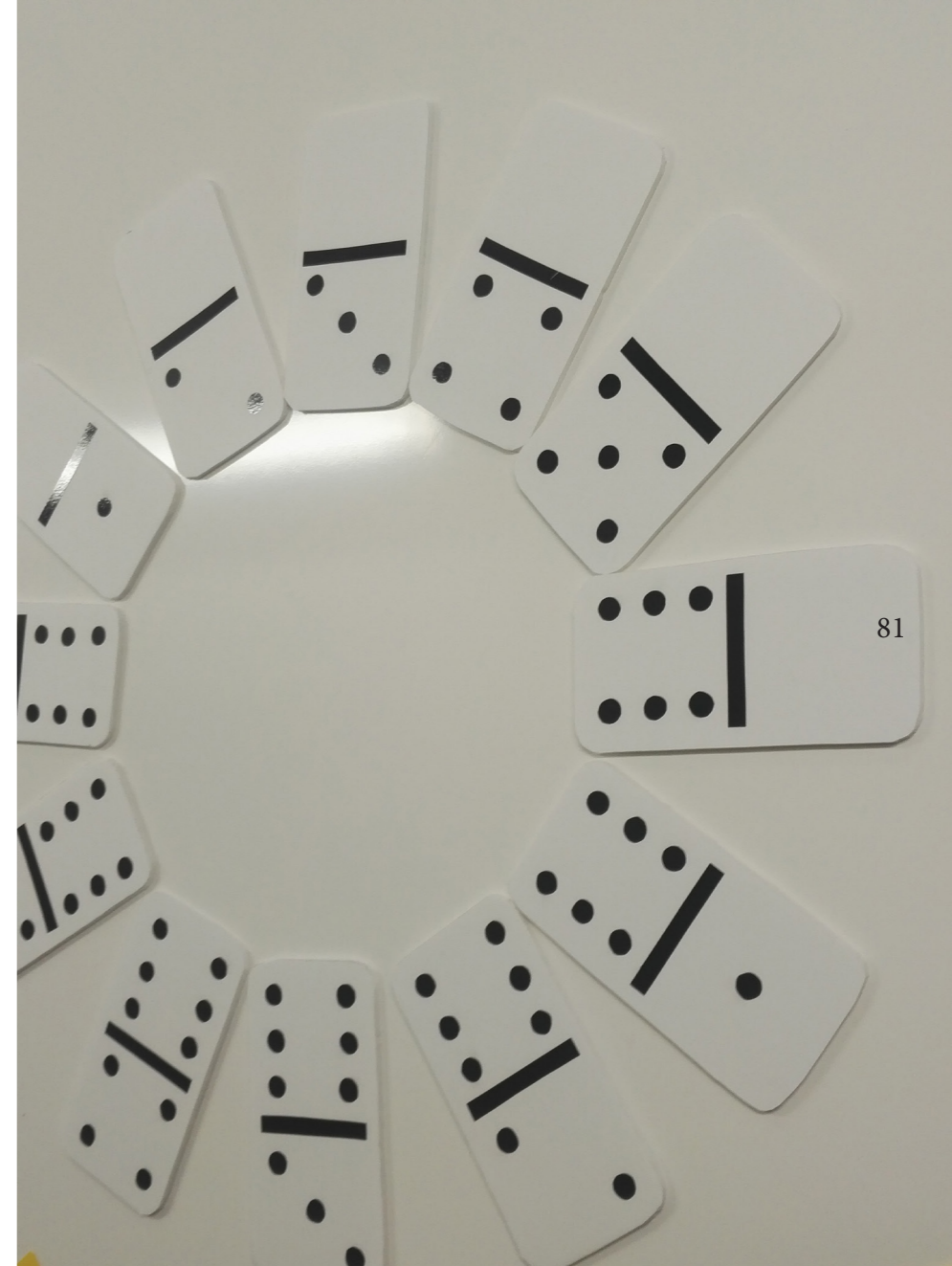

79

Kuva 27. Pahvista taiteltu valaisin. (Pääkkönen 2017)

Kuva 28. Domino-pelin innoittama kellotaulu. (Pääkkönen 2017)

Kuva 29. Puun oksan inspiroima naulakko rakennusvaiheessa. (Pääkkönen 2017)

Kuva 30. Flamingo-taulu valmistumassa. (Pääkkönen 2017)

4.7 Palaute nuorilta

Palautteen anto piti tapahtua viimeisellä kesän tapaamiskerralla. Se ei kuitenkaan onnistunut kuin viiden henkilön osalta poissaolojen takia. Sovimme, että Vamoksen työntekijä kerää palautetta loppuilta nuorilta antamalla kaavakkeella (Liite 4). Sovimme myös, että keskeneräiset työt jatketaan loppuun syksyllä joko minun avustamana tai itsenäisesti tehden Vamoksella. Kumpikaan näistä ei lopulta toteutunut. Minä lähdin syksyn alussa pitkään reissuun, jonka jälkeen aloitin uuden työn. Työn myötä opinnäytetyön tekeminen keskeytyi ja kerätty palaute jäi Vamoksen työntekijälle.

Nuorilta saatu palaute oli pääasiassa positiivista. Kevään suunnittelu oli joidenkin mielestä ollut hieman tylsää, mutta kaikki kokivat työskentelyn mukavaksi.

84

Suunnittelpäivät olivat mukavia.

Ohjaus oli hyvää ja asiantuntevaa. Apua sai kun pyysi.

Suunnittelu meni hyvin, mutta toteutuksessa oli hieman vaikeuksia. Aikaa oli vähän ja välillä kellontekijöitä oli vähän paikalla niin tekeminen hidastui.

Kesällä istutin kukkia, oli kiva oppia turvallisesti.

Yhteiset suunnitelmat ja ideat olivat hauskoja ja antoivat kuvaa erilaisista vaihtoehdoista.

Kuva 31. Nuorten antamaa palautetta. (Pääkkönen 2017)

Sisustusprojekti oli ihan mukava. En kokenut projektia millään muotoa epämiellyttäväksi, mutten toisaalta ole kovin innokas sisustajakaan.

Suunnitteluvaihe oli välillä tylsähköä, mutta sain siitäkin silti hyviä ideoita.

Harmi, että aikaa tuntui olevan liian vähän.

Kivaa saada myös tietoa, esim. leikattava taulupohja.

85

5 POHDINTA

Tehdessäni opinnäytetyön suunnitelmaa tarkastelin tulevaa projektia Vamoksella SWOT-analyysin kautta (ks. s. 91). Tarkastelin tulevaa sisäisen ympäristön eli oman toimintani vahvuuksien ja heikkouksien kautta sekä ulkoisen ympäristön mahdollisuuksien ja uhkakuvien kautta eli miten projekti voisi vaikuttaa Vamoksella. Analyysin avulla oman toiminnan tarkastelu helpottaa oppimisen ja tavoitteeseen pääsyn arvioimista.

Merkittävänä huomiona tulevia projekteja varten pidän huolellista suunnittelua. Vamoksen projektissa minua olisi auttanut jokin projektinhallinta -menetelmä tai -työkalu. Myös tärkeimpien kohtien huolellisempi määrittely alussa olisi helpottanut kokonaisuuden hallitsemista ja rajaamista; mikä on projektin aihe, mitä sillä tavoitellaan, miten projekti saavuttaa lopputuloksen, mitkä ovat sidosryhmät, miten muotoilu tuodaan näkyväksi ja ymmärrettäväksi, millaisia menetelmiä projekti vaatii ja mitkä ovat käytävissä olevat resurssit. Projektissa oli paljon vaikeasti ennustettavia asioita ulkoiseen ympäristöön liittyen, joten olisi pitänyt rohkeasti rajata työtä enemmän, varsinkin kun kyseessä oli ensimmäinen kokeilu aiheen parissa.

Vamoksen projekti herätti minussa paljon ajatuksia opinnäytetyöni kysymykseen "Mitä yhteisömuotoilu voisi

SWOT

SISÄINEN YMPÄRISTÖ

- ohjaaminen
- kädentaidot
- innostaminen
- luovuus
- varmuus

VAHVUDET

- aikataulu (tus)
- liian suuret tavoitteet
- liika varmuus
- kokonaisuuden hallinta

HEIKOUDET

ULKONEN YMPÄRISTÖ

MAHDOLLISUDET

- positiiviset kokemukset
- voimaantuminen
- osallisuuden kokemukset
- osaamisen lisääntyminen
- hienot toimitilat
- yhteisöllisyyden lisääntyminen
- ryhmän keskinäinen kannustus / yhteistyö

UHAT

- negatiiviset kokemukset
- aikataulun tiukkuus
- kiinnostuksen puuttuminen / lopahtaminen
- ulkopuolisuuden tunne
- tilojen keskeneräisyys / toimimattomuus
- ryhmän sisäiset ristiriidat
- liian suuret suunnitelmat
- liian suuri ryhmä

olla?”. Oma osaamiseni on vahvasti ohjaamisessa ja innostamisessa, josta myös nautin. Olen myös huomannut olevani muotoiluajattelun puolestapuhuja. Vamoksen projektissa jouduin rajaamaan tämän osa-alueen pois aikapulan vuoksi. Jatkossa kuitenkin tulen pitämään muotoilun osana työskentelyä aikataulun puitteissa. On huomioitava, että työskennellessä kohderyhmälle vieraan aiheen parissa on perehdyttämiseen ja ymmärryksen laajentamiseen varattava riittävästi aikaa ja huolehdittava, että työskentelyssä säilyy vahva muotoilullinen ote ja ammattimaisuus. Koen, että muotoilun merkityksen ymmärtämisen avulla ihmisille voi syntyä uusia tapoja lähestyä asioita.

Sosiaalisessa vahvistamisessa ja yhteisötaiteessa korostuu yhtenä tavoitteena ihmisen kyky alkaa tekemään muutoksia omaan elämäänsä ja ympäristöönsä. Muotoilun menetelmien hyödyntäminen työkaluina projektissa voisi synnyttää juuri tällaista muutosta ajattelussa ja lisätä yksilön ongelmanratkaisukykyä. Lisäksi muotoiluajattelun soveltaminen sopii mielestäni muihinkin kuin muotoilun tehtäviin.

Yhteisöllisyyden kokeminen kuuluu luonnollisena osana ajatukseen yhteisömuotoilua. Käsitteenä yhteisö on monelle tuttu ja uskoisin pääosan kokevan kuuluvansa erilaisiin yhteisöihin, kuten perhe, harrastusporukka tai työyhteisö.

Yhteisötaiteessa puhutaan yhteisön määritelmästä projektista riippuen hyvin eri tavoin. Toisissa teoksissa yhteisö on muodostettu jo ennen taiteilijan mukaan tuloa, toisissa projekteissa se kootaan teoksen myötä. Jälkimmäisissä tapauksissa yhteisö saattaa jäädä elämään teoksen jälkeenkin, mutta toisissa teoksissa yhteisö on hajanainen ja satunnainen osa teosta. Parhaimmillaan uskon yhteisen päämäärän eteen työskentelyn yhdistävän ihmisiä jopa siinä tapauk-

nessa, kun toista ei tunneta hyvin.

Yhteisömuotoilulla voitaisiin siten lisätä yhteisöllisyyden kokemusta. Kuitenkin näin Vamoksen projektiin liittyvän yhteisön määritelmän haasteellisena. Tekikö ryhmästä yhteisön se, että he olivat kokoontuneet vapaaehtoisesti yhteen samasta syystä ja samojen toimintojen äärelle kuitenkaan toisiaan hyvin tuntematta tai välttämättä toisiaan kunnolla kohtaamatta päivän kuluessa? Ulkopuolelta vastaava tilanne voi näyttää nopeasti yhteisöltä mikäli vertaa Heikki Lehtosen (1990) määritelmään yhteisön ideaaleista, mutta kokivatko nuoret millään tasolla yhteisöllisyyttä? Minua jäi vaivaamaan, etten osannut kysyä tätä nuorilta palautteessa. Tämän vuoksi yhteisömuotoilun nimittäminen juuri kyseisellä nimellä on vielä vailla täyttä perustelua. Sen sijaan osallistava muotoilu, kuten sitä Kuopion Muotoiluakatemia hankkeissa on kuvattu, on kuvaavampi kun puhutaan yksilöistä yhteisön sijaan. Se ei myöskään sulje pois mahdollisuutta osallistaa yhteisöjä.

Sosiaalisessa vahvistamisessa sekä yhteisötaiteessa korostuu vahvasti vuorovaikutus. Näen sen myös osana yhteisömuotoilua. Tasavertaisen keskustelun kautta luodaan luottamus yhteisön jäseniin ja toivottavasti heidän välilleen. Uuden aiheen parissa työskennellessä toisen kohtaaminen voi synnyttää uudenlaisia positiivisia kokemuksia. Kohtaamiseen tarvitaan kuitenkin runsaasti aikaa. Vamoksen projektissa tämä osa-alue ontui ja koin pysyvänä ulkopuolisena, pelkkänä ohjaajana, joka ulkopuolelta määritteli toimintaa.

Ajan puute tuntui myös syvyyden puutteena. Jälkikäteen mietin, mitä syvyys mahdollisesti olisi ollut ja jälkiviisaana koen, että juuri aiemmin mainittu muotoilun merkitys olisi pitänyt tulla vahvemmin esille; mitä muotoilu on, miten sillä parannetaan ympäristöjä ja elämää, mitä on muotoiluajattelu ja esimerkiksi muotoilun eri alojen esittely. Tästä

olisi voinut olla apua jollekin nuorelle herättäen kiinnostuksen alaa kohtaan ja johtaa alan opintoihin tai harrastuksen pariin.

Ajan puute näkyi myös keskeneräisinä töinä. Käytimme keväällä hyvin aikaa suunnitteluun ja mielestäni onnistuimme siinä todella hyvin. Saimme laajasti kartoitettua tarpeet ja toiveet, vaikka suunnittelu ei ollutkaan kaikkien mieleinen työskentelyn osa-alue. Suunnittelun tärkeyden ymmärtämiseen olisimme tarvinneet muotoilun laaja-alaisempaa ymmärtämistä esimerkiksi käymällä läpi muotoiluprosessin kulkua.

Lähdin suunnittelemaan kesän työskentelyä liian optimistisesti. Suhtauduin työskentelyyn hyvin vapaasti antaen nuorille paljon päätösvaltaa säilyttäkseni heidän mielekkyyden työhön ja sitä kautta motivaation. Se olisi kuitenkin vaatinut enemmän keskittymistä ja aikaa kunkin työn etenemisen suunnitteluun vaihe vaiheelta. Mielestäni nuorten motivaatio säilyi, mutta ajan puutteen vuoksi osa töistä jäi kesken. Parempi vaihtoehto olisi ollut rajata toteutettavia suunnitelmia keskittyen esimerkiksi pelkästään tauluihin ja valaisimiin valmiin lopputuloksen varmistamiseksi.

Jälkikäteen ajateltuna ryhmäkoko oli myös aivan liian suuri yhdelle ohjaajalle noin lyhyessä ajassa ja niin laajalla tehtävännannolla.

Projektin päätyttyä olin huolissani keskeneräiseksi jääneiden töiden tekijöiden kokemuksista. Olin halunnut käydä ne läpi kunkin tekijän kanssa. Keskeneräiseksi jääneen palautteen keruun vuoksi minulla ei ole tietoa, kuinka osa nuorista koki keskeneräisyyden.

Saimme nuorten kanssa valmiiksi osan töistä ja niistä jotkut olivat käytössä myös Vamoksen seuraavissa toimiloissa. Jälkikäteen olen kuullut, ettei keskeneräisiä tehty valmiiksi. Tavoitteeni oli antaa nuorille mahdollisimman paljon päätäntävaltaa töiden toteutuksessa pyrkimällä pidättäytymään erossa omista mielipiteistä ja antamaan heille mieluummin neuvoja oman ratkaisun löytämiseen. Siten lopputulos olisi ollut tekijänsä näköinen. Kuitenkin minun antamani neuvot ovat vaikuttaneet lopputulokseen.

Vastaavissa projekteissa on mielestäni syytä pohtia kuinka paljon työssä saa näkyä ohjaajan, tässä tapauksessa muotoilijan asiantuntemus tai mielipide. Missä kulkee osallistavan suunnittelun ja tavoittelemeni yhteisömuotoilun raja?

Vamoksen nuorten kanssa tehty tilasuunnittelu tuotti minulle onnistumisen, mutta myös itseni kehittämisen kokemuksia. Koin onnistuneeni kevään aikana tehdyssä suunnittelussa. Kesän työskentelyn aikataulu sen sijaan ei ollut realistinen kuten ei myöskään ryhmäkoko.

Haasteita oli myös ohjaajien kanssa yhteisen ajan löytämisessä ja epäselvyyttä käytettävissä olevan budjetin määrässä. Moni asia tyssäsi tai hidastui koettaessani löytää hinnan ja tyylin puolesta sopivaa materiaalia. Käytännössä minun piti hyväksyttää ostokset Vamoksen työntekijällä tai esmiehellä ja tämä toi työskentelyyn paljon viivettä.

Yhteistyö ohjaajien puolelta oli kiinnostunutta ja uskon, että he antoivat tukea niin paljon kuin aikaa oli. Silti olisi ollut hyvä, mikäli aina joku ohjaajista olisi ehtinyt olemaan mukana tapaamisissa ja pystynyt työskentelemään apuna siten enemmän.

Omassa työskentelyssä näen parannettavaa esimerkiksi työn rajaamisen suhteen. Ohjaaminen on minulle tuttua puuhaa ja omasta sekä nuorten antaman palautteen perusteella siinä myös onnistuin. Kuitenkin selkeämmän suunnitelman huolella valmisteleminen sekä kattavan aika-aulun antaminen nuorille sekä viestintään panostaminen Vamoksen työntekijöille olisi auttanut ennakoitavuuden lisäämisessä.

Työskentelyn dokumentoiminen jäi projektissa myös liian vähälle. Nuorten kanssa työskennellessä aikani ei riittänyt valokuvaamiseen ja kuvat joita sain, ovat laadultaan enemmän muistiinpanoja kuin esityskuvia. Valokuvaamisen ulkoistaminen toiselle henkilölle, nuorten käyttöön annettu kamera tai joka kerta nuoren itse kirjaama lyhyt kuvaus omasta työskentelystä huomioineen olisi varmistanut dokumentoinnin.

Aloittaessani opinnäytetyötä toiveeni oli hyödyntää sitä tulevaisuuden työllistymisessä. Vamokselle tehdyn projektin ja opinnäytetyön viimeistelyn välillä on kulunut aikaa ja tällä hetkellä työskentelen hyvin opinnäytetyön aihetta vastaavassa työssä.

Syksyllä 2018 Kuopion Muotoiluakatemiassa käynnistyi Kierto -hanke, jonka tarkoituksena on auttaa syrjäytymisvaarassa olevia nuoria muotoilun keinoin. Hanke on Euroopan sosiaalirahaston, Kuopion kaupungin, ELY-keskuksen, Kuopion Rouvasväenyhdistyksen sekä Lions Club Kuopio Canthin rahoittama.

Käytännössä neljän muotoilijan tiimi ohjaa Työvalmennusäätiö Tukevalta koottua vapaaehtoisten nuorten ryhmää viiden kuukauden ajan tuotesuunnitteluprojektissa.

Tavoitteena on suunnitella liikelahja Kuopion kaupungin markkinointiyksikölle ja suunnitteluprosessin ohessa tuottaa nuorille mm. uutta oppia, onnistumisen kokemuksia ja oman elämänhallinnan vahvistumisen tunnetta. Lisäämme myös tietoisuutta muotoilun alasta koulutuksen, työn ja harrastuneisuuden suhteen. Toimin hankkeessa projektipäällikkönä ja Vamoksen tuomat kokemukset sekä opinnäytetyötä varten keräämäni tieto ovat olleet avuksi työssäni. Hanke on tuottanut tuloksia nuorten voimaantumisen tunteen suhteen ja koen, että muotoilulla voidaan auttaa siitä kiinnostuneita henkilöitä ilman, että heidän tarvitsee ryhtyä alalle.

Kierto -hankkeen myötä näen, että olisi ollut hyödyllistä mitata jotenkin nuorten lähtö- ja lopputilannetta Vamoksen projektissa. Ei niinkään heidän vointiinsa liittyvää, koska alussa tutkimuslupa ei ollut vielä kunnolla varmistunut, mutta enemmän tilasuunnittelun ymmärtämiseen ja omaan kokemukseen siitä ennen ja jälkeen projektin. Kokemusten mittaamisella olisin saanut tietoa projektin tuloksista ja nuoret olisivat pysähtyneet huomaamaan itsensä tapahtuneita muutoksia. Vastaavanlaisissa projekteissa katse kiinnittyy helposti lopputulokseen, vaikka sen tulisi pikemmin olla siihen johtava reitti ja sen aikana tapahtuvat asiat.

Nuorisolan työkokemukseni ja koulutustaustani puolesta uskon, että yhteisömuotoilu voisi olla mahdollinen sosiaalisen vahvistamisen toteutustapa erilaisten yhteisöjen parissa. Aiemmin mainitut Kuopion Muotoiluakatemiassa hankkeet ja sosiaalisen vahvistamisen sekä yhteisötaiteen tavoitteet antavat vahvistusta, että olen oikeilla jäljillä opinnäytetyöni aiheessa. Itse opinnäytetyö toimi minulle hyvänä oppina ja ammatillisena suunnannäyttäjänä.

Tulevaisuudessa yhteisömuotoilu-projektit voisivat olla erilaisia yhdessä suunnittelun ja tekemisen kokemuksista yhteisöille. Tavoitteet riippuisivat kohderyhmästä. Niitä voisi olla sosiaalinen vahvistaminen tai esimerkiksi yhteisön yhteisen päämäärän tavoittaminen. Molemmissa tapauksissa tai niitä yhdistäessä tavoitteena olisi tekemisen kautta hyvinvoinnin lisääntyminen yksilö- ja yhteisötasolla muotoilua vahvasti prosessissa hyödyntäen.

Henkilökohtaisesti haluan viedä muotoilua ennaltaehkäisevään ja korjaavaan työhön, koska sillä voitaisiin saada aikaiseksi merkittäviä tuloksia yksilön hyvinvoinnin sekä yhteiskunnan näkökulmasta.

Kuvaluettelo

Kuva 1. Vamoksen tilojen pohjapiirros. Pääkkönen, Maiju 2019.

Kuva 2. Osallisuus syrjäytymisen vastaparina. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. (6.11.2018) Hyvinvointi- ja terveyserot: Osallisuuden osatekijät. [Viitattu 6.4.2019] Saatavissa: <https://thl.fi/fi/web/hyvinvointi-ja-terveyserot/eriarvoisuus/hyvinvointi/osallisuus/osallisuuden-osatekijat>

Kuva 3. Kuure, Tapio 2015. Ongelmat nuorten sosiaalisessa toimintakyvyssä. Ilmiö, ilmiön kehittyminen ja sosiaalisen vahvistamisen ”toimintalogiikka”. Sosiaalisen vahvistamisen määrittely ja asema nuorten hyvinvoinnin palvelujärjestelmässä. Teoksessa Sosiaalinen vahvistaminen käsitteenä ja palveluina: Sosiaalisen vahvistamisen kehittämistoiminnan tuloksia. Valtakunnallinen työpajayhdistys ry ja tekijät. s.25. [Viitattu 19.4.2019] Saatavissa: <https://docplayer.fi/2967551-Sosiaalinen-vahvistaminen.html>

Kuva 4. Kuure, Tapio 2015. Myönteinen oppimisen kehä. Minäpystyvyyden, yhteisön ja oppimisen välinen vuorovaikutus. Sosiaalisen vahvistamisen määrittely ja asema nuorten hyvinvoinnin palvelujärjestelmässä. Teoksessa Sosiaalinen vahvistaminen käsitteenä ja palveluina: Sosiaalisen vahvistamisen kehittämistoiminnan tuloksia. Valtakunnallinen työpajayhdistys ry ja tekijät. s.20. [Viitattu 19.4.2019] Saatavissa: <https://docplayer.fi/2967551-Sosiaalinen-vahvistaminen.html>

Kuva 5. Kalusteiden ja toimintojen uudelleen järjestely. Pääkkönen, Maiju 2019.

Kuva 6. Kuva ennen kalusteiden uudelleen järjestelyä. Kuva huoneen ovelta päin otettuna. Pääkkönen, Maiju 2017.

Kuva 7. Kuva olohuoneesta kalusteiden järjestelyn jälkeen. Pääkkönen, Maiju 2017.

Kuva 8. Kokous- sekä aamupalan tarjoilu -pöytä. Pääkkönen, Maiju 2017.

Kuva 9. Aulaan vaihdetaan suuret korkkitaulut. Pääkkönen, Maiju 2017.

Kuva 10. Idea aamupalan tarjoiluun. Pääkkönen, Maiju 2017.

Kuva 11. Laverisohvan paikka. Pääkkönen, Maiju 2017.

Kuva 12. Kokoustilan valkokangasseinä. Pääkkönen, Maiju 2017.

Kuva 13. Idea puu-naulakosta kokoustilaan. Pääkkönen, Maiju 2019.

Kuva 14. Vanhat verhoilut vaihdetaan uusiin. Pääkkönen, Maiju 2017.

Kuva 15. Ehdotus olohuoneen sisustamiseksi. Pääkkönen, Maiju 2017.

Kuva 16. Ehdotus olohuoneen sisustamiseksi. Pääkkönen, Maiju 2017.

Kuva 17. Ehdotus olohuoneen sisustamiseksi. Pääkkönen, Maiju 2017.

Kuva 18. Ikkunoille ja hyllyjen päälle tulisi kasveja ja valaisimia. Pääkkönen, Maiju 2019.

Kuva 19. Olohuoneen naulakkotila. Pääkkönen, Maiju 2017.

Kuva 20. Yksilövalmennustilaan kaivataan viihtyvyyttä. Pääkkönen, Maiju 2017.

Kuva 21. Sähköt piilotetaan näkyvistä. Pääkkönen, Maiju 2017.

Kuva 22. Keittiöön rakennetaan kierrätyspiste. Pääkkönen, Maiju 2017.

Kuva 23. Yhteinen taideteoksen osia. Pääkkönen, Maiju 2017.

Kuva 24. Valmis taideteos olohuoneen seinällä. Pääkkönen, Maiju 2017.

Kuva 25. Sahaus tehtiin ulkona maassa. Pääkkönen, Maiju 2017.

Kuva 26. Valmis origami-taulu. Pääkkönen, Maiju 2017.

Kuva 27. Pahvista taiteltu valaisin. Pääkkönen, Maiju 2017.

Kuva 28. Domino-pelin innoittama kellotaulu. Pääkkönen, Maiju 2017.

Kuva 29. Puun oksan inspiroima naulakko rakennusvaiheessa. Pääkkönen, Maiju 2017.

Kuva 30. Flamingo-taulu valmistumassa. Pääkkönen, Maiju 2017.

Kuva 31. Nuorten antamaa palautetta. Pääkkönen, Maiju 2019.

Lähteet

Adope Color CC. [Viitattu 23.3.2019] Saatavissa: <https://color.adobe.com/fi/create/color-wheel/>

Forsman, Jonna, Heikkinen, Kirsi ja Prepula Elina 2015. Hyvinvointia ja onnellisuutta taiteesta ja kulttuurista. Kulttuuriin aktivointisuunnitelma 2015-2020. Kuopion Kaupunki. Kuopion Liikekirjapaino Oy. [Viitattu 20.4.2019] Saatavissa: <https://www.kuopio.fi/documents/7369547/7488410/Kulttuuriin+aktivointisuunnitelma/9aa36b64-511d-4a13-8272-0b2c16b7d0b3>

Helsingin Sanomat. (19.2.2019). Syrjäytymisvaarassa olevien nuorten osuus vähentynyt tuntuvasti vuodesta 2015 – silti työn ja koulutuksen ulkopuolella on yhä noin 38 000 nuorta. [Viitattu 6.4.2019] Saatavissa: <https://www.hs.fi/politiikka/art-2000006006354.html>

Homestyler. [Viitattu 23.3.2019] Saatavissa: <https://www.homestyler.com/int/>

Kantonen, Lea 2007. Törmääviä taidekäsitteitä. Teoksessa Yhteyksiä – Asiaa yhteisötaiteesta. Rauma: Raumars ry 2008.

Koneen säätiö. (4.10.2018). Yhteisötaide on yhdessä kasvamista. [Viitattu 29.3.2019] Saatavissa: <https://koneensaatio.fi/yhteisotaide-on-yhdessa-kasvamista/>

Kuopion Muotoiluakatemia. Menneet hankkeet. [Viitattu 20.4.2019] Saatavissa: <https://www.muotoiluakatemia.fi/fi/27/1/0/menneet-hankkeet>

Kuure, Tapio 2015. Sosiaalisen vahvistamisen määrittely ja

asema nuorten hyvinvoinnin palvelujärjestelmässä. Teoksessa Sosiaalinen vahvistaminen käsitteenä ja palveluina: Sosiaalisen vahvistamisen kehittämistoiminnan tuloksia. Valtakunnallinen työpajayhdistys ry ja tekijät. [Viitattu 19.4.2019] Saatavissa: <https://docplayer.fi/2967551-Sosiaalinen-vahvistaminen.html>

Lehtonen, Heikki 1990. Yhteisö. Artikkelissa: Kansalaisyhteiskunta: Järjestötoiminnan tietopalvelu – Sosiaalinen pääoma ja yhteisöllisyys. [Viitattu 20.4.2019] Saatavissa: https://www.kansalaisyhteiskunta.fi/tietopalvelu/sosiaalinen_paaoma_ja_yhteisollisyys/aiemmat_artikkelit/yhteiso

Lundbom, Pia ja Herranen, Jatta 2011. Sosiaalisen vahvistamisen ajankohtaisuus. Teoksessa: Sosiaalinen vahvistaminen kokemuksina ja käytänteinä. Lundbom, Pia ja Herranen, Jatta (toim.). Helsinki: Humanistinen ammattikorkeakoulu, Sarja C. Oppimateriaaleja 26. s.4-12. Saatavissa: <https://www.humak.fi/wp-content/uploads/2014/12/humak-sos-vahvistaminen-verkko.pdf>

Martikainen, Eeva ja Puurunen Hannu. 2014. Rakennushistoriaselvitys: Toimistorakennus Sepänkatu 9, Kuopio (sähköinen tietoaiste). [Viitattu 30.3.2019] Saatavissa: <https://docplayer.fi/10006683-Toimistorakennus-sepankatu-9-kuopio-rakennushistoriaselvitys-tyo-no-2014-08.html>

Mehtonen, Tuija 2011. Sosiaalisen vahvistamisen osaaminen. Teoksessa Lundbom, Pia ja Herranen, Jatta (toim.): Sosiaalinen vahvistaminen kokemuksina ja käytänteinä. Helsinki: Humanistinen ammattikorkeakoulu, Sarja C. Oppimateriaaleja 26. s. 13-29. Saatavissa:

<https://www.humak.fi/wp-content/uploads/2014/12/humak-sos-vahvistaminen-verkko.pdf>

Rantala-Korhonen, Pia. (08.05.2012) Taidetta vai kulttuuria? Taiteen edistämiskeskus. [Viitattu 18.4.2019] Saatavissa: <https://www.taike.fi/fi/blogi-taidetta-vai-kulttuuria->

Roponen-Lunnas, Pirjo 2013. Kohtaamisen taide – yhteisötaiteen ideaaleja ja käytäntöjä. [Viitattu 18.4.2019] Saatavissa: <http://tahiti.fi/04-2013/dossier/kohtaamisen-taide-%E2%80%93-yhteisötaiteen-ideaaleja-ja-kaytantaaja/>

Sarha, Marika. (toim.) 2017. Valoa kohtaamisista. Elämää käsillä -kädentaitojen opas. Eläkeliitto ry. [Viitattu 18.4.2019] Saatavissa: <https://docplayer.fi/18330245-Valoa-kohtaamisista-elamaa-kasilla-kadentaitojen-opas.html>

Savon sanomat. (19.2.2019) Työn ja koulutuksen ulkopuolella olevien nuorten osuus ikäryhmästä on kutistunut – syrjäytymisvaarassa olevia yhä liikaa, mutta käänne on tapahtunut, arvioi opetusministeri. [Viitattu 5.4.2019] Saatavissa: <https://www.savonsanomat.fi/kotimaa/Ty%C3%B6n-ja-koulutuksen-ulkopuolella-olevien-nuorten-osuus-ik%C3%A4ryhm%C3%A4st%C3%A4-on-kutistunut-%E2%80%93-syrj%C3%A4ytymisvaarassa-olevia-yh%C3%A4-liikaa-mutta-k%C3%A4nne-on-tapahtunut-arvioi-opetusministeri/1328958>

Sketchup. [Viitattu 23.3.2019] Saatavissa: <https://www.sketchup.com/>

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. (Päivitetty: 16.11.2015) Huono-osaisuus kasautuu syrjäytymisvaarassa oleville nuorille. [Viitattu 7.4.2019] Saatavissa: <https://thl.fi/fi/tutkimus-ja-kehittaminen/tutkimukset-ja-hankkeet/suoma->

laisten-hyvinvointi-ja-palvelut-hypa/tuloksia/huono-osaisuus-kasautuu-syrjaytymisvaarassa-oleville-nuorille

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. (2016) Lapset, nuoret ja perheet: Huono-osaisuuden ylisukupolvisuus. [Viitattu 5.4.2019] Saatavissa: https://thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/tyon_tueksi/nuorten-syrjaytyminen/huono-osaisuuden-ylisukupolvisuus

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. (11.1.2018). Nuorten syrjäytyminen käy myös yhteiskunnalle kalliiksi. [Viitattu 6.4.2019] Saatavissa: <https://thl.fi/fi/-/nuorten-syrjaytyminen-kay-myos-yhteiskunnalle-kalliiksi>

Tieteen termipankki. Nimitys: community art. [Viitattu 12.5.2019] Saatavissa: http://tieteentermipankki.fi/wiki/Nimitys:community_art

Tikkurila ColorUp! [Viitattu 23.3.2019] Saatavissa: <https://colorup.tikkurila.com/fi/>

Valtakunnallinen työpajayhdistys. (2016). Sosiaalinen vahvistaminen. [Viitattu 5.4.2019] Saatavissa: <https://docplayer.fi/4833025-Sosiaalinen-vahvistaminen.html>

Vamos. [Viitattu 30.3.2019] Saatavissa: <https://www.hdl.fi/vamos/>

Vamos Kuopio. [Viitattu 31.3.2019] Saatavissa: <https://www.hdl.fi/vamos/kaupungit/kuopio/>

Yhteisötaideverkkomateriaali. (2008) Mikkelin ammattikorkeakoulu. [Viitattu 18.4.2019] Saatavissa: <https://yhteisotaide.weebly.com/yhteisoumltaiteen-maumlaumlrittely-auml.html>

Liite 1

Lausuntopyyntö tutkimusluvalle

Helsingin Diakonissalaitos, eettinen toimikunta

Pyydän lausuntoa opinnäytetyöhöni liittyen. Tavoitteena on Kuopion Vamoksen nuorten kanssa suunnitella ja valmistaa Vamoksen uudet toimilat toimiviksi ja viihtyisiksi niin, että pääasiallisina suunnittelijoina ja tekijöinä ovat nuoret itse. Projekti tarjoaa nuorille mahdollisuuden vaikuttaa yhteisiin asioihin, ympäristöön, hyödyntää omia vahvuuksiaan ja saada uusia kokemuksia.

Tapaamme kevään mittaan 4 -6 kertaa Vamoksen ryhmätoiminnan aikoina. Olen käynyt 19.4. esittäytymässä nuorille ja kertomassa projektin ideasta. Kevään aikana tapahtuvilla kerroilla käymme läpi tilasuunnittelun perusteita ja kartoitamme kunkin kiinnostukset ja vahvuudet. Tavoitteena on löytää jokaiselle sopiva vastuualue yksin tai pienryhmässä työstettäväksi. Kevään aikana muodostamme suunnitelman ja mahdolliset piirustukset toteutuksia varten. Kesän ryhmien toiminnassa toteutamme nuorten suunnittelemaa kalusteita tai tilaratkaisuja. Nuoren kohdalla tämä tarkoittaa n. 4 tunnin osallistumista / viikko. Lisäksi tavoitteena on perustaa pop up -ryhmä sekä keväälle, että kesälle niille nuorille, joita aihe kiinnostaa enemmän.

Projekti toimii käytännön esimerkkinä opinnäytetyössäni, jossa pohdin yhteisömuotoilun näkökulmaa sekä sosiaalisen vahvistamisen ja osallisuuden menetelmiä osana tilasuunnittelu-projektia. Tämä projekti on puhtaasti yhteisön ja muotoilijan kohtaamista, jossa tehdään työtä yhteisön fyysisen ympäristön hyväksi, heidän ehdoillaan heitä varten. Henkilökohtaisena tavoitteenani on työllistyä muotoilun alalle niin, että työssäni painottaisin erityisesti edellä mainittuja näkökulmia. Tähän tavoitteeseen pyrin tutustumalla yhteisötaiteen sekä sosiaalisen vahvistamisen ja osallistamisen teoriaan ja menetelmiin kirjallisuuden, opinnäytetöiden, tutkimusten sekä muiden esimerkki-projektien kautta. Ohessa liitteenä opinnäytetyön alustava lähdeluettelo (ks. Liite 1).

Tämän työn tärkein lopputulos on itse prosessi ja sen onnistumisen kannalta on olennaista saada käyttöön sopivia materiaaleja ja työvälineitä. Olen laskenut alustavan budjetin, johon olen merkinnyt suuntaa antavasti mahdollisesti tarvittavia materiaaleja (ks. Liite 2). Lopullinen tarve hahmottuu tietenkin vasta suunnitelmia tehdessä.

Minun tehtävä ohjaajana on suunnitella tapaamiset, innostaa luovuuteen, visualisoida ideoita ja valmistella suunnitelmat toteutus kelpoisiksi sikäli kuin on tarpeellista, hankkia käyttöön tarvittavat tarvikkeet ja koneet ja ohjata nuoria tekemisessä.

En tutki nuorten taustoja enkä varsinaisesti heidän elämäntilanteitaan, mikäli se ei liity projektin mukanaan tuomiin kokemuksiin. Aion kerätä nuorilta kokemuksia kahdessa kohdassa projektia; keväällä suunnittelun päätyttyä sekä kesällä toteutuksen päätteeksi keskustelemalla ja kirjallisella palautteella.

Tulen käyttämään nuoria esimerkkeinä opinnäytetyön raportoinnissa. En mainitse heidän nimiään, mitään heidän taustoistaan tai projektin aikana minulle esille tulleita henkilökohtaisia asioita. Kuvaan projektin aikana työn eri vaiheita raportointia varten, mutta en näytä kuvissa henkilöitä ilman heidän lupaansa. Lisäksi pidän salassa kaiken minulle ilmi tulleen tiedon nuoriin liittyen. Opinnäytetyöni hyväksynnän jälkeen tuhoan kaiken haastattelumateriaalin. Opinnäytetyöni valmistumisen jälkeen toimitan siitä kopion Kuopion Vamokselle sekä Helsingin Diakonissalaitokselle.

Päiväys

Allekirjoitus

Maiju Pääkkönen
opiskelija
Sisustusarkkitehtuuri ja kalustemuotoilu
Savonia ammattikorkeakoulu
maiju.e.paakkonen@edu.savonia.fi

Liitteet:

Alustava lähdeluettelo
Arvio mahdollisista kustannuksista
Suostumus tutkimukseen osallistumisesta
Tiedoksi Vamoksen tilasuunnittelu-projektiin osallistuville
Opinnäytteestä vastaavan ohjaajan lupapuolto
Opinnäytteen tekijän suostumus tietojen näkymiseen Helsingin Diakonissalaitoksen internet-sivuilla ja suostumus valmiin tutkimuksen luovuttamisesta tutkittavaan yksikköön

Opinnäytetyön suunnitelma

Liite 2

Tiedoksi Vamoksen tilasuunnittelu-projektiin osallistuville

Tavoitteena on Vamoksen nuorten kanssa suunnitella ja valmistaa Vamoksen uudet toimilat toimiviksi ja viihtyisiksi niin, että pääasiallisina suunnittelijoina ja tekijöinä ovat nuoret itse.

Projekti tarjoaa nuorille mahdollisuuden vaikuttaa yhteisiin asioihin, ympäristöön, hyödyntää omia vahvuuksiaan ja saada uusia kokemuksia.

Tapaamme kevään mittaan neljä - kuusi kertaa Vamoksen ryhmätoiminnan aikoina. Kevään aikana tapahtuvilla kerroilla käymme läpi tilasuunnittelun perusteita ja kartoitamme kunkin kiinnostuksen ja vahvuudet. Tavoitteena on löytää jokaiselle sopiva vastuualue yksin tai pienryhmässä työstettäväksi. Kevään aikana muodostamme suunnitelman ja mahdolliset piirustukset toteutuksia varten. Kesäryhmän toiminnassa toteutamme nuorten suunnittelemaa kalusteita tai tilaratkaisuja.

Projekti toimii käytännön esimerkkinä opinnäytetyössäni, jossa pohdin yhteisömuotoilun näkökulmaa muotoiluprojektissa. Tämä projekti on puhtaasti yhteisön ja muotoilijan kohtaamista, jossa tehdään työtä yhteisön fyysisen ympäristön hyväksi, heidän ehdoillaan heitä varten.

Minun tehtävä ohjaajana on suunnitella tapaamiset, innostaa luovuuteen, visualisoida ideoita ja valmistella suunnitelmat toteutuskelpoisiksi sikäli kuin on tarpeellista, hankkia käyttöön tarvittavat tarvikkeet ja koneet ja ohjata nuoria tekemisessä.

En tutki nuorten taustoja enkä varsinaisesti heidän elämäntilanteitaan, mikäli se ei liity projektin mukanaan tuomiin kokemuksiin. Aion kerätä nuorilta kokemuksia kahdessa kohdassa projektia; keväällä suunnittelun päätyttyä sekä kesällä toteutuksen päätteeksi keskustelemalla ja kirjallisella palautteella.

Tulen käyttämään nuoria esimerkkeinä opinnäytetyön raportoinnissa. En mainitse heidän nimiään, mitään heidän taustoistaan tai projektin aikana minulle esille tulleita henkilökohtaisia asioita. Kuvaan projektin aikana työn eri vaiheita raportointia varten, mutta en näytä kuvissa henkilöitä ilman heidän lupaansa. Lisäksi pidän salassa kaiken minulle ilmi tulleen tiedon nuoriin liittyen. Opinnäytetyöni hyväksynnän jälkeen tuhoan kaiken haastattelumateriaalin.

Lisätietoa projektista antaa

Maiju Pääkkönen

opiskelija

Sisustusarkkitehtuuri ja kalustemuotoilu

Savonia ammattikorkeakoulu

maiju.e.paakkonen@edu.savonia.fi

Liite 3

Suostumus tutkimukseen osallistumisesta

Opinnäytetyön alustava nimi
Sosiaalinen vahvistaminen ja osallisuus osana tilasuunnitteluprojektia

Tekijä
Maiju Pääkkönen
Savonia ammattikorkeakoulu
Sisustusarkkitehtuuri ja kalustemuotoilu

Opinnäyte tullaan julkaisemaan Theseuksessa (Suomen ammattikorkeakoulujen opinnäytetyöt kokoava internetsivusto) sekä Helsingin Diakonissalaitoksen internetsivuilla syksyllä 2017. Lisäksi opinnäyte esitellään kaikille avoimessa seminaaris- sa myöhemmin tarkentuvana ajankohtana.

Minulle on selvitetty yllä mainitun tutkimuksen tarkoitus ja tutkimuksessa käytet- tävät tutkimusmenetelmät. Olen tietoinen siitä, että tutkimukseen osallistuminen on vapaaehtoista. Olen myös tietoinen siitä, että tutkimukseen osallistuminen ei aiheuta minulle minkäänlaisia kustannuksia, henkilöllisyyteni jää vain tutkijan tietoon, minua koskevaa aineistoa käytetään vain kyseiseen tutkimukseen ja aineisto hävitetään tutkimuksen valmistuttua.

Suostun siihen, että minua haastatellaan (tai havainnoidaan, kuvataan jne) ja haastattelussa antamiani tietoja käytetään kyseisen tutkimuksen tarpeisiin. Voin halutessani keskeyttää tutkimukseen osallistumisen milloin tahansa ilman, että minun täytyy perustella keskeyttämistäni tai että se vaikuttaa hoitooni tai asiakass- uhteeseen.

Päiväys

Tutkittavan allekirjoitus ja nimenselvennys

Liite 4

Vamoksen toimitilojen suunnittelu ja valmistus - nuoret tekijänä

Projektin arviointi ja palaute

Vamoslaisen nimi _____

KEVÄT

-----

1 Olitko mukana kevään ryhmässä? Kyllä
En

(Mikäli et, siirry kohtaan “KESÄ”)

2. Kerro, mitä suunnittelit (pienryhmässä tai yksin)?

Vastaa seuraaviin kysymyksiin kokemuksesi perusteella antamalla arvosana 1-5
1= huonoin, 5=parhain arvosana

3. Suunnittelun mielekkyys 1 2 3 4 5
4. Suunnittelun haastavuus 1 2 3 4 5
5. Kuinka koit onnistuneesi suunnittelussa? 1 2 3 4 5

6. Kuvaile omin sanoin suunnittelussa kokemiasi onnistumisia / haasteita

---

---

7. Suunnitteluun varattu aika 1 2 3 4 5

8. Arvio ohjauksesta;
tietous käsiteltävästä asiasta 1 2 3 4 5
ohjauksen tyyli 1 2 3 4 5
ohjauksen riittävyys 1 2 3 4 5

9. Kuinka paljon koet suunnittelu-kokemuksesta olevan
hyötyä sinulle tulevaisuudessa asteikolla 1-5?
(1= ei lainkaan hyötyä; 5=erittäin paljon hyötyä) 1 2 3 4 5

10.. Kuvaile omin sanoin miten koit hyötyneesi / miksi et hyötynyt kokemuksesta

---

KESÄ

11. Olitko mukana kesän ryhmässä? Kyllä
En

12. Mitä teit (pienryhmässä tai yksin)?

Vastaa seuraaviin kysymyksiin kokemuksesi perusteella antamalla arvosana 1-5
1= huonoin, 5=parhain arvosana

13. Tekemisen mielekkyys 1 2 3 4 5
14. Tekemisen haastavuus 1 2 3 4 5
15. Kuinka koit onnistuneesi työskentelyssä? 1 2 3 4 5

16. Kuvaile omin sanoin työskentelyssä kokemiesi onnistumisia / haasteita

---

---

17. Työskentelyyn varattu aika 1 2 3 4 5

18. Arvio ohjauksesta
tietous käsiteltävästä asiasta 1 2 3 4 5
ohjauksen tyyli 1 2 3 4 5
ohjauksen riittävyys 1 2 3 4 5

19. Kuinka paljon koet työskentely-kokemuksesta
olevan hyötyä sinulle tulevaisuudessa asteikolla 1-5?
(1= ei lainkaan hyötyä; 5=erittäin paljon hyötyä) 1 2 3 4 5

20. Kuvaile omin sanoin miten koit hyötyneesi / miksi et hyötynyt kokemuksesta

---

KIITOKSET - Maiju

Kiitos kun vastasit kyselyyn! Kiitos myös erinomaisesta yhteistyöstä!

Voit jättää tähän vielä palautetta minulle: kritiikkiä, plussia, terveisiä tai vaikka pienen piirustuksen!
